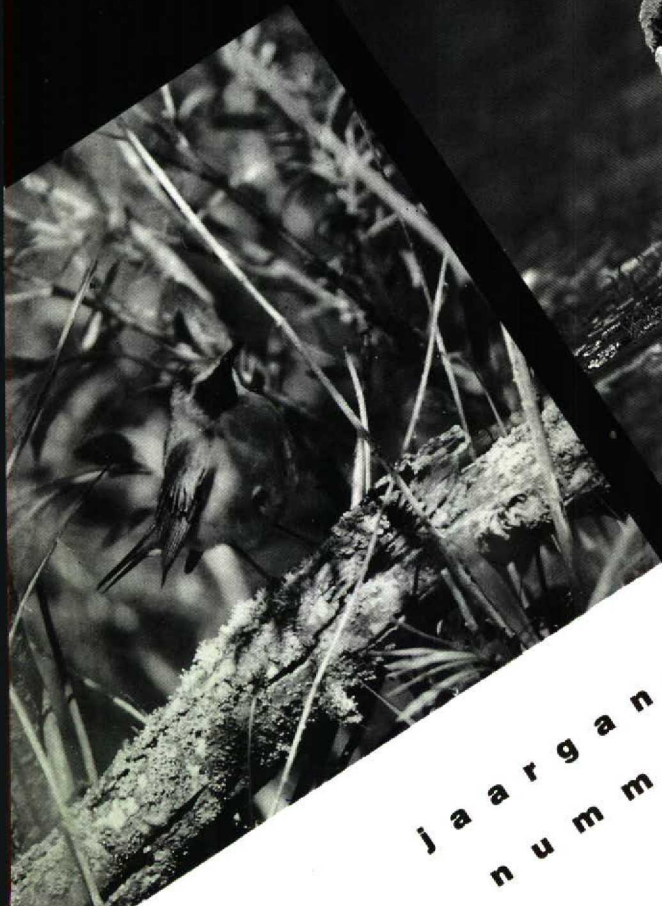

september

1989

DUTCH BIRDING

jaargang
nummer

11

3

dutch birding

redactieadres

Dutch Birding, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam, Nederland

redactie

Arnoud van den Berg, Tom van der Have, André van Loon, Dirk Moerbeek (DB Nieuwsbrief 02518-57844), Gerald Oreel (redactiesecretaris 020-730710), Frank Rozendaal, Hans Schekerman

fotografische redactie

René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel, Nederland (010-4508879)

productie

André van Loon (coördinatie 020-869608), René van Rossum (lay-out), Arnold Veen (distributie)

advertenties

Enno Ebels (030-961335/919453), Jaap Eerdmans

db-telefoonlijnen

06-320 321 28 (vogellijn; 50 cent per minuut)

01720-38100 (inspreeklijn)

abonnementen

Per jaar NLG 35 (Nederland) of BEF 650 (België en Luxemburg); NLG 45 (overige landen binnen Europa) en NLG 50 (landen buiten Europa). Girorekening (Nederland) 41 48 343; girorekening (België) 000 1592468 19; bankrekening 54 93 32 065 van Algemene Bank Nederland (Amsterdam). Rekeningen ten name van Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam, Nederland.

Voor abonnementen, inlichtingen, adreswijzigingen en klachten kan men zich richten tot: Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam, Nederland.

Dutch Birding is het driemaandelijks tijdschrift van de Dutch Birding Association. Het publiceert artikelen en mededelingen over de morfologie, verspreiding, verplaatsingen en gedrag van vogels in Nederland en België en elders in het Palearctisch gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifisch gebied. Tevens geeft de DBA maandelijks de DB Nieuwsbrief uit, met actueel vogelnieuws uit Nederland en België. De DBA deelt de verantwoordelijkheid voor de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna.

© 1989 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2828.

SOMS MOET EEN STORT- BUI HET BEWIJZEN

"Schotland 16 juni

De regen komt met bakken naar beneden.
Het kostte ons moeite alles droog in te pakken.

Het pad is inmiddels veranderd in een
modderbaak. In rustig tempo lopen we
omhoog.

Dan breekt de zon door. De kapuchon
kan af. Even pauzeren we.

Tegelijkertijd moeten we erom lachen:
Die jongens van Bever hadden gelijk.
Geen druppel komt er doorheen.
Formidabel die Gore-Tex kleding."

De grootste kollektie waterdichte en
ademende kleding van Gore-Tex, MPC
en Helly Tech vindt u bij Bever Zwerf-
sport/Erdman Schmidt.

**Echte zwervers weten waar
ze moeten zijn!**

BEVER ZWERFSPOORT
ERDMAN SCHMIDT

Den Haag
Rotterdam

Utrecht
Arnhem
Haarlem
Breda
Rijndijk
Hilversum

Calandplein 4
Adm. de Ruyterweg 35
Goudsesingel 444
Balijselaan 12
Utrechtsestraat 5
Zijlweg 63
Wilhelminastraat 22
Brinklaan 45
s Gravelandseweg 28-30

Extra dikke catalogus op aanvraag.

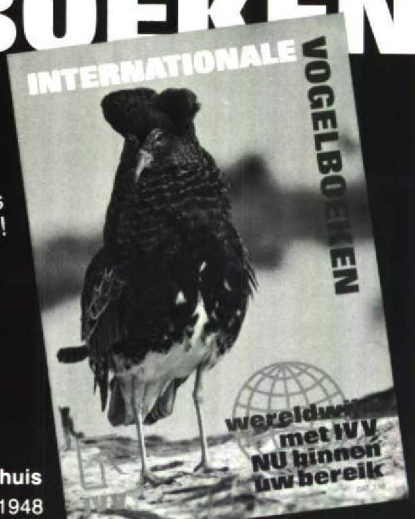
INTERNATIONALE VOGELBOEKEN

de gratis kleurencatalogus
ligt weer voor u klaar!

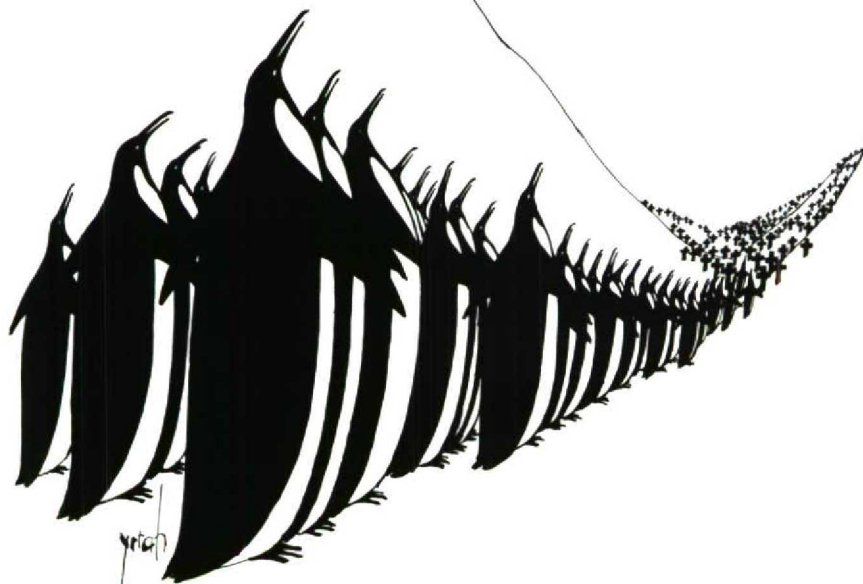

Internationale Vogelboeken Verzendhuis

Postbus 72 - 6800 AB Arnhem - Tel. 085-431948

IS DIT DE TOEKOMST VAN ANTARCTICA?

Antarctica moet onaangetast blijven en Greenpeace voert daar actie voor. Zoals altijd doen we dat zonder geweld. Maar zonder uw hulp zijn we nergens. Word daarom ook donateur van Greenpeace. Uw gift helpt ons echt enorm.

Ik help Greenpeace en word donateur. Als ik minimaal een tientje stort, krijg ik bovendien 4 x per jaar de Greenpeace kwartaalkrant. Deze bon gaat naar: Greenpeace Nederland, antwoordnummer 10734, 1000 RA Amsterdam.
Bellen mag ook: 020-261877.

GREENPEACE

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

ZONDER UW HULP ZIJN WE NERGENS.

AMERICAN BIRDS

Published by the National Audubon Society

A yearly subscription to America's foremost birding journal includes:

Four seasonal issues *plus* the mammoth Christmas Bird Count Issue, featuring the world's largest and longest-running bird census.

Each issue features:

- Quarterly reports on bird distribution throughout the U.S., Canada, the West Indies, and the Mexican border area.
- Detailed articles on identification, rare occurrences, behavior, ecology, birding sites, distribution, centers of learning, and other important birding topics.
- Full-color photographs and illustrations, book reviews, announcements, and advertisements.

Yearly subscriptions: \$30. (US \$ only)

Write to: **AMERICAN BIRDS**
950 Third Avenue
New York, NY 10022

Oriental Bird Club

The Club's region of interest embraces the entire Indian Subcontinent, South East Asia, the Philippines, Taiwan and much of Indonesia and China.

It is open to all ornithologists throughout the world who share an interest in the region's birds and their conservation.

Members receive two Bulletins and a journal 'Forktail' annually, keeping them in touch with the latest developments in Oriental ornithology

JOIN TODAY

Membership costs £9 (US \$15) per annum, or for nationals living in countries within the Oriental region £6 (US \$10) per annum.

Write for details or to join (enclosing your fee) to The Membership Secretary, Oriental Bird Club, c/o The Lodge, Sandy, Bedfordshire, SG19 2DL, United Kingdom.

SWIFT, Objectief het verst.

SWIFT

Niet alleen professionals kiezen voor kijkers van Swift. Maar ook mensen die oog hebben voor kwaliteit tegen een scherpe prijs. Swift staat voor Amerikaans-Japanse toptechniek en een perfecte optiek. De bouw is zeer solide. Vandaar de unieke garantie. Vandaar ook aanbevolen door Vogelbescherming (de Cameo en Audubon). Dat zegt heel wat. Neem eens een kijkje. Dan ziet u 't meteen.

Importeur Benelux:

Technolyt BV Wormerveer Tel. 075-282204

DUTCH BIRDING

Driemaandelijks
tijdschrift voor elke
fervente vogelaar!

**Schrijf voor informatie naar:
Dutch Birding, Postbus 5611,
1007 AP Amsterdam**

NATUUR & BOEK

VELDGIDSEN-VOORRAAD VOORBEELDIG IN NEDERLAND !!!!
bestelservice navenant - belangstelling ook voor
vogelaars en vogels

Colston/Burton, A Field Guide to the WADERS of
Britain and Europe magnifiek! f 42,90

BIRDS OF THE MIDDLE EAST AND NORTH AFRICA
Hollom/Porter/Christensen/Willis f 60,--
beide titels lang verwacht

Bankastraat 10 2585 EN - Den Haag 070 505648

Sunbird

The best of birdwatching tours

In a survey by *British Birds* magazine, Sunbird was voted the best of the major birdwatching holiday companies. Come with us and see why. Join our professional leaders Bryan Bland, David Fisher, Peter Grant, Tom Gullick, and Don Turner in friendly small-group holidays.

Our 1990 destinations include:

Australia, Austria, Brazil, Camargue and Pyrenees, California, India, Israel, Kashmir and Ladakh, Kenya, Majorca, Morocco, New Zealand, Rwanda, Seychelles, Spain, Texas and Arizona, Thailand, Trinidad and Tobago, and Venezuela.

Discover our tours! Contact us now for our 1990 brochure...

Sunbird, P.O. Box 76, Sandy, Beds,
SG19 1DF. Telephone 0767 82969

Perzische Roodborst te Maasland in november 1986

Paul de Heer

In de namiddag van 3 november 1986 deelde Martin Poot mij telefonisch mede dat hij die middag te Maasland Zh een voor hem onbekende vogel had gezien. Hij beschreef de vogel kort maar accuraat en overtuigend genoeg om mij te alarmeren. 's Avonds kon MP bij mij thuis in vogelboeken slechts één vogel aanwijzen die op het door hem waargenomen exemplaar leek: een adult mannetje Perzische Roodborst *Irania gutturalis*. Mede omdat een van de Aziatische *Erithacus*-soorten mij niet geheel uitgesloten leek, besloot ik de waarneming met enig voorbehoud door te geven.

De volgende ochtend werd de vogel nog voor 7:00 op dezelfde plaats aangetroffen, op de hoek van de Slot de Houvelaan en de Diepenburchstraat. Het

73 Perzische Roodborst *Irania gutturalis*, Maasland, Zuidholland, november 1986 (René Pop)

bleek inderdaad om een Perzische Roodborst te gaan. De vogel hield zich op bij de vele bosjes en struiken in de wegberm en in de tuinen van de huizen. Vele belangstellenden hebben die dag de vogel rustig kunnen bekijken. Omstreeks 17:45, toen het reeds vrijwel donker was, werd hij voor het laatst waargenomen. Dit was het eerste geval van de Perzische Roodborst voor Nederland.

beschrijving

GROOTTE & HOUDING Iets groter dan Roodborst *E. rubecula*. Houding als Blauwborst *Luscinia svecica*, hoog op poten, soms met opgerichte staart.

KOP Voorhoofd, kruin, achterhoofd en achterste deel van oorstreek grijs tot grijsblauw. Wenkbrauwstreep wit, smal voor oog, breder uitlopend achter oog. Teugel, voorste deel van oorstreek en zijkant van kin en keel zwart. Midden van kin en keel wit, scherp afgescheiden van zijkant van kin en keel en van borst.

BOVENDELEN Grijs tot grijsblauw; schouder en deel van mantel bij slecht licht met bruine waas.

ONDERDELEN Borst en flank oranje. Buik en achterste deel van flank vuilwit. Anaalstreek

en onderstaartdekveren wit.

BOVENVLEUGEL Handpennen grijs tot grijsblauw, binnenste handpennen met witte top. Binnenste armpennen bruin en met sleet, buitenste armpennen grijs tot grijsblauw met witte top. Tertiairs donker grijsblauw. Dekveren grijs tot grijsblauw. Duimvleugel donkerbruin.

ONDERVLEUGEL Hand- en armpennen donker. Ondervleugeldeken oranje.

STAART Zwart.

NAAKTE DELEN Oog en snavel zwart. Poot donker, soms donkergrijs, soms met bruine zweem.

GEDRAG Bijna voortdurend laag bij of op grond tussen struiken foeragerend. Niet schuw.

determinatie

De combinatie van het 'zwarte masker', de witte scherp begrensde kin en keel, de (grijs)blauwe bovendelen en de oranje borst en flanken paste alleen op een adult mannetje Perzische Roodborst en sloot elke andere Westpalearctische soort uit. Cramp (1988) wijst op mogelijke verwarring met Afrikaanse 'robinchats' *Cossypha* wanneer de stuit en staart onvoldoende zijn gezien. De aanwezigheid van de kennelijk nog niet geruide gesleten binnenste armpennen wees op onderbroken rui (cf Svensson 1984, Cramp 1988).

voorkomen en verspreiding

De Perzische Roodborst is een grote zeldzaamheid in westelijk Europa. Tot 1987 is de soort er slechts zes keer eerder vastgesteld: 11 juni-14 juli 1971, Ottenby, Öland, Zweden; 14 mei 1977, Hoburgen, Gotland, Zweden; 10 mei 1981, Dättern, Västergötland, Zweden; 15 mei 1981, Odda, Hordaland, Noorwegen; 22 juni 1983, Calf of Man, Isle of Man, Groot-Brittannië; 10-19 mei 1986, Stenshuvud, Skåne, Zweden (Vår Fågelvärld 32: 128, 1973; 38: 44, 1979; 41: 400, 1982; Vår Fuglefauna 8: 51, 1985; Br Birds 80: 551, 1987; Vår Fågelvärld 46: 450, 1987). De waarneming te Maasland op 3 en 4 november 1986 was het zevende geval voor westelijk Europa, alsmede het eerste najaarsgeval. Vermeldenswaard is dat alle waarnemingen betrekking hadden op een mannetje. De dichtstbijzijnde broedgebieden van de Perzische Roodborst bevinden zich

in het midden en zuiden van Turkije. De soort is vanaf eind april in het broedgebied aanwezig en trekt vanaf augustus naar zijn overwinteringsgebieden in oostelijk Afrika, met name Kenya en Tanzania.

summary

WHITE-THROATED ROBIN AT MAASLAND IN NOVEMBER 1986 On 3 and 4 November 1986, an adult male White-throated Robin *Irania gutturalis* was present at Maasland, Zuidholland. This was the first record for the Netherlands and the seventh for western Europe. Furthermore, it was the first autumn record for western Europe. All seven records referred to males.

verwijzingen

Cramp, S 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.

Svensson, L 1984. Identification guide to European passerines. Derde druk. Stockholm.

*Paul de Heer, Schimmelpenninckstraat 18b, 3135 NX Vlaardingen,
Nederland*

Bonte Tapuit op Schiermonnikoog in mei 1988

Tom M van der Have

Op 28 mei 1988 fietste Tom van der Have om 9:25 over het Cornelis Visserpad, vlakbij de Berkenplas op Schiermonnikoog Fr, in een gebied met lage spaarzaam begroeide duinen waar doorgaans lokaal broedende Tapuiten *Oenanthe oenanthe* foerageren. Ook deze ochtend was een paartje Tapuiten aanwezig. In de directe nabijheid bevond zich echter vlak langs het schelpenpad een donker uitzierend vrouwtje tapuit. Bij nadere beschouwing bleek de kop vrij egaal met een wenkbrauwstreep achter het oog en donkere keel; de bovendelen waren koud aardbruin. Kort daarop vloog de vogel weg waarbij een grote hoeveelheid wit zichtbaar werd op stuit en staart. Dit deed TvdH vermoeden te maken te hebben met een Bonte *O pleschanka* of Blonde Tapuit *O hispanica*. Na enkele minuten zoeken werd de tapuit weer teruggevonden en werden verdere notities gemaakt van het verenkleed.

Aangezien noch van Bonte Tapuit, noch van Blonde Tapuit in Nederland met foto's gedocumenteerde gevallen bestonden, werd Kees van der Wal telefonisch gevraagd om de vogel te fotograferen. Ook moeilijkheden met de deter-

Bonte Tapuit op Schiermonnikoog in mei 1988

minatie gaven hiertoe aanleiding. Tevens werden vogelaars van de vaste wal gewaarschuwd.

Na een half uur arriveerde KvdW en deze kon de vogel zonder merkbare verstoring fotograferen. De vogel was zeer beweeglijk maar vloog en foerageerde in een vrij beperkt gebied hetgeen de observatie vereenvoudigde. Na raadpleging van Jonsson (1982) werd geconcludeerd dat de vogel meest waarschijnlijk een vrouwtje Bonte Tapuit was.

Tot 13:00 bleef de vogel ter plekke, voornamelijk in een diepe duinpan. Nadat een groep luid zingende jongelui in slagorde door het duinterrein was gelopen, verdween de vogel echter uit zicht. Na de landing op de aanlegsteiger om 15:35 waren om 15:45 de eerste vogelaars van de vaste wal aanwezig en spoedig daarna werd de vogel weer aangetroffen in de favoriete duinpan. De tapuit werd het laatst gezien om 22:15. De volgende dag werd de vogel, ondanks intensief zoeken, niet meer teruggevonden.

beschrijving

Voor de beschrijving werden de aantekeningen van TvdH gebruikt, aangevuld met foto's van Arnoud van den Berg, Guus Hak en Jaap van 't Hof.

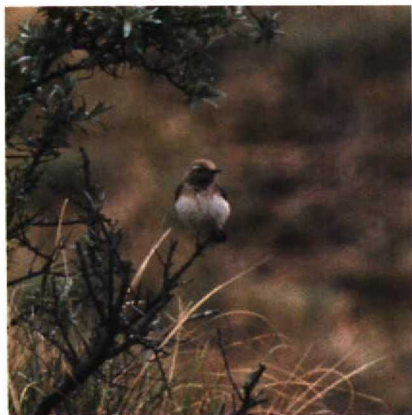
GROOTTE & STRUCTUUR Als donker vrouwtje Tapuit, iets kleiner; langgerekter postuur, vooral in vlucht geaccentueerd door lange staart; fijner gebouwd dan Tapuit met kortere tarsus; snavel vrij dun en priemvormig. **KOP** Voorhoofd en kruin licht grijsbruin, naar achteren toe iets donkerder wordend. Achterhoofd licht aardbruin, afstekend tegen donkere oorstreek. Wenkbrauwstreep voor oog onduidelijk, achter oog geprononceerd breed en doorlopend in smalle streep op achterhoofd; leek in achteraanzicht een 'petje' te hebben. Teugel en oorstreek onder oog donker aardbruin, grijswit gevlekt, vooral op mondhoek uitlopend in vage mondstreep. Warmbruine tint op oorstreek. In vooraanzicht contrasteerde licht voorhoofd met donkere keel. In vlucht vielen licht achterhoofd en voorhoofd op in contrast met donkere onder- en bovenvleugeldeken, mantel en keel.

BOVENDELEN Mantel, schouder en voorste deel rug iets donkerder aardbruin dan achterhoofd. Mantel- en schoudervoren sterk gesleten, in rijen liggend, gestreept (gemarmerd) effect gevend. Centra schoudervoren donker afstekend als overlangse streep. Rug, stuit en bovenstaartdekveren helder wit, beginnend ter hoogte van top bovenste tertial.

ONDERDELEN Kin, keel, borst donker aardbruin met grijswitte vlekjes, op middenborst abrupt overgaand in lichter grijsbruin, doorlopend tot verlengde van vleugelrand. Op middenborst donker vlekje, uitlopend in overlangse indeuking in borstveren. Vanaf zijborst, tegen vleugelboeg weinig geelbruin in smalle baan langs flank (onder vleugel) tot helderwitte onderstaartdekveren. Bij begrenzing uitlopend in geelbruine vlek. Flank met grijsbruine zweem, borst en buik vuilwit met diffuse grijze strepen. Onderstaartdekveren zuiver wit.

VLEUGEL Slagpennen met donker aardbruine buitenvlag en grijsbruine binnenvlag. Tertials aardbruin met vaag begrensde (roest)bruine rand. Kleine en middelste vleugeldeken en duimvleugel met smal wit randje. Onder- en bovenvleugeldeken zwartbruin. In vlucht gehele ondervleugel zeer donkere indruk makend, contrasterend met lichte onderdelen. Bovenvleugeldeken donkerder dan slagpennen.

STAART Ongelijke verdeling wit op donker aardbruine staartveren (van binnen naar buiten genummerd): t6 met vrij veel donkerbruin, op buitenvlag bijna zoveel als zichtbare hoeveelheid bruin op t1; t2-5 met meer wit, op t3-4 bijna tot uiteinde; hierdoor leek

74-75 Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka*, Schiermonnikoog, Friesland, mei 1988 (Arnoud B van den Berg, Guus Hak)

witte staartvlak afgerond (recht bij Tapuit). Bruin-wit verdeling op t2-6 ongelijk op binnen- en buitenvlag waardoor rand witte staartvlak rafelig leek.

NAAKTE DELEN Oog, snavel en poot zwart.

GEDRAG Actief en beweeglijk; fouragerend zowel op grond als vanaf kale takken. Houding op grond meestal vrij horizontaal, soms echter sterk opgericht. Regelmatig in struiktoppen, houding hierbij als vliegenreuwer *Ficedula*. Vloog eenmaal onder in

struik om geruime tijd te poetsen. Kop werd hierbij met poot achter vleugel om gekrabbd. Niet schuw en vloog regelmatig tussen groepen fietsers door over schelpenpad. Vlucht sierlijk en golvend, bij opvliegen eerst steil omhoog, anders dan lage vlucht van Tapuit.

GELUID Zacht raspend *tjarr*, enkele keer tijdens vlucht; opvallend anders dan hard *tek* van Tapuit.

determinatie

Herkenning van onvolwassen of vrouwtjes tapuiten en met name de keuze tussen Bonte of Blonde Tapuit is reeds lang een probleem. Veldherkenning van tapuiten in het algemeen is overzichtelijker geworden na de publicatie van Clement (1987) en Cramp (1988).

De combinatie van aardbruine bovendelen, donkere keel en grote hoeveelheid wit op de stuit en staartpenen sloot Tapuit uit. Ook de lange staart en korte tarsus pasten niet op deze soort.

Vrouwtjes van Oosterse Bonte Tapuit *O. picata* en Rouwtapuit *O. lugens* kunnen ook zeer donker gekleurd zijn met een donkere keel maar vertonen nooit zoveel wit op de staart. Bovendien zijn de witte staartvlakken bij deze soorten recht afgesneden, in tegenstelling tot de afgeronde onregelmatige vlakken van de waargenomen vogel.

Bleef over de keuze tussen Bonte en Blonde Tapuit. De koud aardbruine kleur van de bovendelen viel het eerst op aan de vogel, en de keuze was derhalve tussen een vrouwtje Bonte Tapuit of een donkerkelig vrouwtje Blonde Tapuit

Bonte Tapuit op Schiermonnikoog in mei 1988

van de ondersoort *O h melanoleuca*, daar vrouwtjes *O h hispanica* doorgaans een warmbruine tint op rug en mantel hebben. Een aantal kenmerken sprak duidelijk voor een vrouwtje Bonte Tapuit: de donkere centra van de schouderveren, de geprononceerde wenkbrauwstreep en vooral de ver naar onder doorlopende bruine band op de borst waarbij de afscheiding tussen de zeer donkere keel en de borstband niet opvallend duidelijk was. Doorgaans vertonen vrouwtjes van *O h melanoleuca* een egale rug die soms donkerder kan zijn dan bij de vogel van Schiermonnikoog (Hans Schekkerman pers med), een minder geprononceerde wenkbrauwstreep en een scherper afgetekende donkere keel door het minder ver naar beneden doorlopen van de borstband.

In veel opzichten vertoonde de vogel een treffende gelijkenis met de afbeelding van een vrouwtje Bonte Tapuit in zomerkleed in Jonsson: de warmbruine tint op de oorstreek, de streping op de mantel, de donkere veercentra van de schouder en de vage afscheiding tussen de gevlekte keel en borst. De flank van de vogel van Schiermonnikoog vertoonde iets meer geelbruin, vooral bij de afscheiding met de helder witte onderstaartdekveren. Dit wees mogelijk op een eerste zomer vrouwtje, evenals de roestbruine tint op de tertials (vergelijk plaat 89 en 90 in Clement 1987 voor een eerste winter mannetje). Het achterhoofd was opvallend licht en de in combinatie met de doorlopende wenkbrauwstreep ontstane scherpe afscheiding met de donkere kruin wordt nergens in de literatuur genoemd als kenmerk voor Bonte Tapuit. Dit contrast tussen kruin en achterhoofd is echter goed te zien op plaat 331 in Clement (1988) en afwezig in afbeeldingen van vrouwtjes Blonde Tapuit in Clement (1987, 1988).

verspreiding en voorkomen

De broedgebieden van de Bonte Tapuit strekken zich uit van de Bulgaarse Zwarte Zeekust tot voorbij het Baikal Meer in de Sovjetunie. De soort overwintert in Oost- en Noordoost-Afrika vanaf Egypte tot in Kenya (Cramp). De waarneming van de Bonte Tapuit op Schiermonnikoog betekende het eerste geval van deze soort voor Nederland. Tot en met 1987 zijn in Noordwest-Europa van de Bonte Tapuit 25 waarnemingen bekend, merendeels uit het najaar: BRD (5, alle uit het voorjaar), Finland (3), Groot-Brittannië (11 waarvan één voorjaarsgeval op 28 mei (!) 1978), Ierland (2), Noorwegen (2) en Zweden (2).

dankzegging

Dank aan Arnoud van den Berg, Guus Hak en Jaap van 't Hof voor het beschikbaar stellen van fotomateriaal.

summary

PIED WHEATEAR ON SCHIERMONNIKOOG IN MAY 1988 On 28 May 1988 a female Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka* in summer plumage was present on Schiermonnikoog, Friesland. The bird frequented vegetated dunes and foraged from bush tops as well as on the ground. This was the first record of the species for the Netherlands. Up to 1987 there are 25 (mainly autumn) records from northwestern Europe: Finland (3), FRG (5, all from spring), Great Britain (11 including one spring record), Ireland (2), Norway (2) and Sweden (2).

verwijzingen

- Clement, P 1987. Field identification of West Palearctic wheatears. Br Birds 80: 137-157, 187-238.
Clement, P 1988. Mystery photographs 138 Black-eared Wheatear. Br Birds 81: 624-629.
Cramp, S 1988 The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
Jonsson, L 1982. Vogels in hun eigen omgeving: Alpen en Middellandse Zeegebied. Zutphen.

Tom M van der Have, Furkabaan 674, 3524 ZL Utrecht, Nederland

Woestijngrasmus in AW-duinen te Zandvoort in oktober en november 1988

Ferdinand G S M Hieselaar

Op zondag 30 oktober 1988 was Ferdie Hieselaar aan het vogelen in de Amsterdamse Waterleidingduinen te Zandvoort Nh. Om 13:50 ontdekte hij op enkele meters voor zich op het pad langs de noordoever van het Sprengkanaal een bruingrijs vogeltje dat druk aan het foerageren was. Na observatie gedurende een halve minuut, waarbij duidelijk werd dat het om een kleine grasmus *Sylvia* met lichtgele poten en gele iris ging, riep FH de toevallig passerende vogelaars Yvo Bergkamp en Ivan Soenario erbij en door raadpleging van een vogelgids bleek vrij snel dat de vogel een Woestijngrasmus *S nana* was. Bewust van het feit dat dit de eerste Woestijngrasmus voor Nederland was, waarschuwde FH zo snel mogelijk enkele vrienden en andere vogelaars. Bovendien vroeg hij de toevallig passerende Charles Dupon, die een foto-toestel bij zich had, of hij de vogel op de gevoelige plaat wilde vastleggen. Om 15:15 arriveerde de eerste gewaarschuwde vogelaar, Evert van Huijssteeden, en maakten FH en EvH een uitgebreide beschrijving. Om 17:00 konden nog zes andere toegesnelde vogelaars de Woestijngrasmus in het halfdonker bewonderen en fotograferen.

De volgende morgen vroeg werd de Woestijngrasmus door c 60 vogelaars teruggevonden en tot en met 3 november werd de vogel in de omgeving van de plek van ontdekking gezien door enkele 100en vogelaars uit Nederland en België. Op 4 en 5 november werd de Woestijngrasmus, ondanks intensief zoeken door c 20 vogelaars, niet meer waargenomen.

Woestijngrasmus in AW-duinen te Zandvoort in oktober en november 1988

beschrijving

GROOTTE & BOUW Qua bouw gelijkend op Grasmus *S communis* maar duidelijk kleiner dan deze; ongeveer zo groot als *Fitis Phylloscopus trochilus*. Vleugelpunt tot voorbij einde van onderstaartdekveren reikend. Snavel dun.

KOP & HALS Kruin en achterhoofd licht grijsbruin bij goed licht, meer bruigrijs overkomend bij bewolkt weer; voorhoofd en voorste deel van kruin iets donkerder, geleidelijk overgaand in grijswitte teugel, kin en keel. Oorstreek leek soms iets lichter dan kruin. Oogring vuilwit, boven oog duidelijk, onder oog moeilijker zichtbaar. Geen kopstrepen aanwezig.

BOVENDELEN Mantel, rug en schouder zelfde kleur als kruin, eenkleurig; deel van schouderveren met grijze waas. Stuit bij staartbasis roodbruin, overigens als andere bovendelen.

ONDERDELEN Borst, buik en anaalstreek grijswit. Achterste deel van flank (veelal be-

dekt door vleugel) en onderstaartdekveren licht kastanjebruin, overgaand in bruin van staart.

VLEUGEL Handpennen duidelijk donkerder dan rest van vleugel, vrij donkerbruin, met lichte zoom. Armpennen voornamelijk bedekt door tertials, lichter dan handpennen, iets donkerder dan bovenvleugeldekken, met lichte zoom. Tertials warm kastanjebruin met lichte zoom; binnenste tertial (kortste) met donkerbruin centrum (iets breder dan schacht en bijna net zo donker als centrum staartpennen) dat onscherp overgaat in brede licht zandkleurige tot licht flets roodbruine zoom. Zichtbare deel van duimvleugel zwartachtig met smalle lichte zoom. In vlucht geen vleugelstreep.

STAART Licht afgerond. Buitenste staartpen wit, wit niet tot aan veerbasis doorlopend. Staartbasis en bovenstaartdekveren roodbruin (iets lichter dan bij Nachtegaal *Luscinia megarhynchos*). Staartpennen met zeer

76 Woestijngrasmus *Sylvia nana nana*, Amsterdamse Waterleidingduinen, Noordholland, november 1988 (Arnoud B van den Berg)

Woestijngrasmus in AW-duinen te Zandvoort in oktober en november 1988

donkere schachten en omgeving van schachten, naar zijden toe roodbruin wordend tot zeer lichte veerrand. Onderstaart vuilwit met donker centrum van staartuiteinde tot ongeveer halverwege staart.

NAAKTE DELEN Iris duidelijk geel; oogrand roodbruin. Bovensnavel (inclusief culmen en punt) zwart, alleen tot iets boven snijrand geel; ondersnavel geel met zwarte punt. Poot opvallend lichtgeel; nagel zwart.

GELUID Niet gehoord.

GEDRAG Hippend over grond en regelmatig opvliegend of -springend om insecten te vangen. Ook regelmatig in duindoorns en andere struiken, gemakkelijk uit zicht ver-

dwijnend. Voortdurend en zeer druk bewegend, naar insecten pikkend. Veel met staart bewegend (echter niet wippend als Witte Kwikstaart *Motacilla alba*). Vlucht moeizaam en hortend als Graspieper *Anthus pratensis*. Weinig vliegend. Zeer tam, vrij gemakkelijk te benaderen tot enkele (soms één) meters, echter meestal wel enige meters uit buurt van mensen blijvend.

BIOTOOP Duingebied met open zandige of bemoste bodem en lage duindoornstruiken en jacobskruiskruid-resten. Ook in tot c 1,5 m hoog struweel met helm- en duinriet-ondergroei. Nauwelijks waargenomen in aanwezige hogere bomen.

determinatie

De gele iris en lichtgele poten sloten *Hippolais*- en *Phylloscopus*-soorten uit. Het kleine formaat en de korte onderstaartdekveren sloten *Acrocephalus*- en *Locustella*-soorten uit. De combinatie van lichtgele poten, gedeeltelijk gele ondersnavel, gele iris, donkere kastanjebruine tertials met lichtere zomen en roodbruine staart met witte zijden sloten verder alle andere *Sylvia*-soorten uit. Op grond van de relatief donkere kleur van het verenkleed kan geconcludeerd worden dat de Woestijngrasmus behoorde tot de ondersoort *S n nana* (en niet tot de meestal in veldgidsen afgebeelde lichtere ondersoort *S n deserti*; zie ook foto van *S n nana* in Silsby 1980).

Leeftijd en geslacht van de Woestijngrasmus waren niet vast te stellen.

verspreiding en voorkomen

Het broedgebied van *S n nana* ligt in Centraal-Azië ten oosten van de Kaspische Zee. De vogels in het zuidelijk deel van het broedgebied (Turkmenistan) zijn voor een deel standvogels; het overige deel van de populatie bestaat uit trekvogels die overwinteren in de woestijnen van India, Pakistan, Iran en Saudië en in mindere mate Egypte (vooral de Sinai) en Israël (Dement'ev & Gladkov 1968, Goodman & Meininger 1989).

Het biotoop van de Woestijngrasmus bestaat uit open gebieden met zandige grond en verspreide lage struiken. Binnen zijn verspreidingsgebied is de soort algemeen (Dement'ev & Gladkov).

De waarneming van de Woestijngrasmus in de AW-duinen betrof het eerste geval van deze soort voor Nederland. Tot en met 1988 zijn er in Noordwest-Europa in totaal 21 waarnemingen bekend: BRD (1), Finland (6), Groot-Brittannië (5) en Zweden (9). De vijfde Britse waarneming stamt evenals het Nederlandse geval uit het najaar van 1988. In alle gevallen betrof het de ondersoort *S n nana* en alle waarnemingen, op twee voorjaarsgevallen na, vielen in de periode van half oktober tot begin november. Dit duidt erop dat de vogels op de herfsttrek afgedwaald zijn naar het westen. Dement'ev & Gladkov vermelden als trektijd de periode van begin september tot eind november.

dankzegging

Mijn dank gaat uit naar Arnoud van den Berg voor informatie over Woestijngrasmussen in Noordwest-Europa en het leveren van foto's om de beschrijving te vervolmaken. Voorts wil ik Evert van Huijssteeden bedanken voor de hulp bij het maken van de beschrijving.

summary

DESERT WARBLER IN AW-DUINEN AT ZANDVOORT IN OCTOBER AND NOVEMBER 1988 From 30 October to 3 November 1988, a Desert Warbler *Sylvia nana* was observed in the Amsterdamse Waterleidingduinen at Zandvoort, Noordholland. This was the first record of this species for the Netherlands. Because of its relatively dark plumage, it was concluded that it belonged to the eastern subspecies *S n nana*. Other north-west European records are from Finland (6), FRG (1), Great Britain (5) and Sweden (9).

verwijzingen

Dement'ev, G P & Gladkov, N A 1968. Birds of the Soviet Union 6. Jeruzalem.

Goodman, S M & Meininger, P L 1989. Birds of Egypt. Oxford.

Silksby, J 1980. Inland birds of Saudi Arabia. Londen.

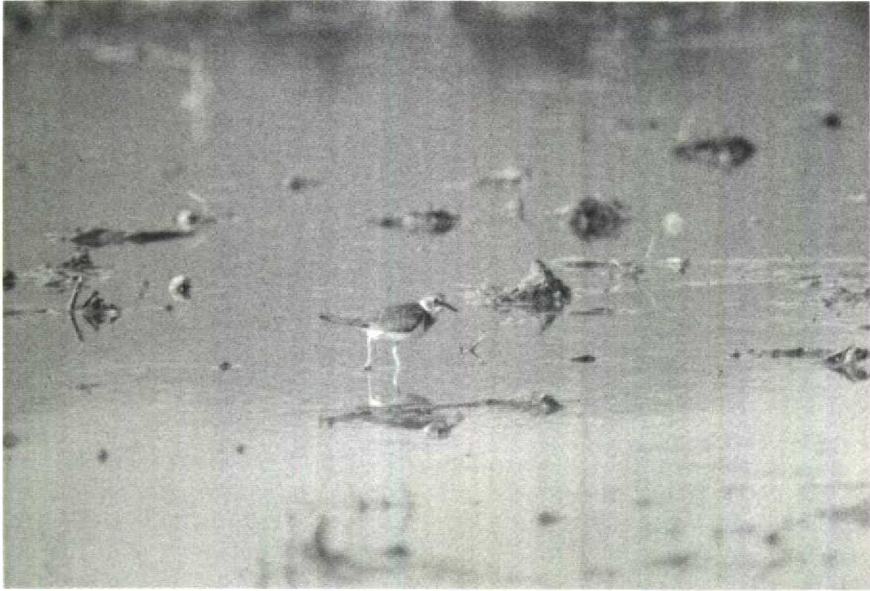
*Ferdinand G S M Hieselaar, Franz Léharlaan 33, 2102 GH Heemstede,
Nederland*

notes on asian-pacific birds

Long-billed Plover on Bali in November 1973 In connection with the planned British Ornithologists' Union's check-list of the birds of Java and Bali, Indonesia, we consider it appropriate to document a sighting of a Long-billed Plover *Charadrius placidus* on Bali, constituting the first documented record of the species for Indonesia.

On 4 November 1973, we made a birding trip by car along the south-western coast of Bali. Halfway between Antosari and Negara, in a flooded, still muddy rice field, we spotted a *Charadrius* plover which resembled a large Little Ringed Plover *C dubius* in winter plumage. The bird had a long and slender, dark bill, long yellowish-pink legs and long tail with a dark subterminal band. Based on these characters, we identified it as a Long-billed Plover (cf Hayman et al 1986).

The Long-billed Plover is a breeding bird of Ussuriland, northern China, Korea and Japan; it winters mainly south of the breeding range (Peters 1934). The species is an uncommon winter visitor to Burma, Laos, Thailand and Viet Nam

77 Long-billed Plover *Charadrius placidus*, Bali, Indonesia, November 1973 (Piet Meeth)

(King & Dickinson 1975). Furthermore, it is a rare winter visitor to northern Taiwan (Chang 1980) and there is a doubtful report from Hong Kong (Chalmers 1986). There is only one record from the Malay peninsula and it has never been reported from Sumatra (Medway & Wells 1976, van Marle & Voous 1988). Recently, single birds were reported from Brunei while a flock of five birds was seen on Bali (Hayman et al) but we were unable to obtain details of the latter observation.

references

- Chalmers, M L 1986. Annotated checklist of the birds of Hong Kong. Fourth edition. Hong Kong.
- Chang, J W-F 1980. A field guide to the birds of Taiwan. Taichung.
- Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds: an identification guide to the waders of the world. London.
- King, B F & Dickinson, E C 1975. A field guide to the birds of south-east Asia. London.
- van Marle, J G & Voous, K H 1988. The birds of Sumatra. BOU Check-list 10. London.
- Medway, Lord & Wells, D R 1976. The birds of the Malay peninsula 5. London.
- Peters, J L 1934. Checklist of the birds of the world 2. Cambridge, USA.

Piet Meeth & Kathy Meeth, Bramenlaan 5, 2116 TR Bentveld, Netherlands

mystery photographs

32 When noticing the short undertail-coverts and square-ended tail, we should have no difficulty in identifying last issue's mystery warblers as belonging to the genus *Hippolais*. Confusion with members of the genus *Acrocephalus* could arise, but these are characterised by a rounded tail and long undertail-coverts.

Both mystery birds show a short primary projection, pale brown-grey upperparts and a greyish-white edge to the outer rectrices. Among the six species of *Hippolais*, only three show this combination of features, Olivaceous *H pallida*, Booted *H caligata* and Upcher's Warbler *H languida*. The mystery birds' equal tertial-spacing and the short tail rule out Upcher's (see *Birding World* 2: 167-170, 1989), leaving us with Olivaceous and Booted.

One bird's pale supercilium is very short and thin and only distinct in front of and above the eye. This pattern is typical for Olivaceous since in Booted the supercilium is more prominent behind the eye. However, exceptions occur: some Booted seem to lack a pale supercilium behind the eye (eg *Dutch Birding* 9: plate 29, 1987), while in Olivaceous it may extend behind the eye. Both

78 Olivaceous Warblers *Hippolais pallida*, Yumurtalik, Adana, Turkey, May 1987 (Arnoud B van den Berg)

mystery birds lack the distinct dark line above the supercilium which is often visible in Booted, although such a line is indicated in the bird on the left. It should, however, be pointed out that such dark 'supracilium' in Booted is an artefact, created by the elongated supercilium-feathers bordering the crown. Again, some Booted do not show this dark 'supracilium', while it might be visible in some Olivaceous.

Considering the characters examined above, it seems justified to identify both birds as Olivaceous Warblers. The birds were trapped (and photographed by the author) on 2 May 1987 at Yumurtalik, Adana, Turkey. Both had a wing length of more than 63 mm, this being diagnostic for Olivaceous Warbler. It should be noted that there is an overlap in wing length of Olivaceous and Booted Warbler between 62-63 mm.

The Olivaceous Warblers illustrated here show slight differences in bill length, head shape and primary projection. It is partly due to this variation that the identification of Olivaceous is more difficult than generally realised, especially when, like in this case, the eastern subspecies *H p elaeica* is involved, which averages smaller and has a shorter and narrower bill than western *H p opaca*.

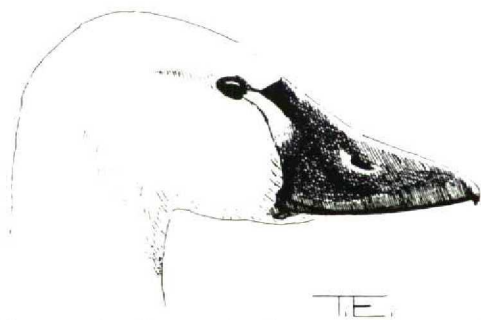
Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid,
Netherlands

Mystery photograph 33. Solution in next issue.

mededelingen

Fluitzwaan in Lauwersmeer in november 1986 Op 23 november 1986 om 15:15 ontdekten Frank Dorèl, Gerard van Gool, R de Graaff en A Sterk in het noordoostelijk deel van de Lauwersmeer Gr in een groep van ruim 500 Kleine Zwanen *Cygnus columbianus bewickii* een exemplaar met een zwarte snavel die alleen vlak voor het oog zeer weinig geel vertoonde. De vogel verschilde verder niet van de omringende zwanen. Hij kon goed worden bekeken en een veldschets werd gemaakt. Door de uitzonderlijk kleine hoeveelheid geel op de snavel kon de vogel als Fluitzwaan *C c columbianus* worden gedetermineerd. Evans & Sladen (1980) stelden een significant verschil vast tussen het percentage geel op de snavel van Fluitzwaan (0-15.8%) en Kleine Zwaan (22.9-42%). Het percentage geel op de snavel van onze vogel bedroeg naar schatting 6-9%.

FIGUUR 1 Fluitzwaan *Cygnus columbianus columbianus*, Lauwersmeer, Groningen, november 1986 (Ton Eggenhuizen)

Dit was het derde geval van deze Noordamerikaanse ondersoort voor Nederland. Het eerste geval betrof een vogel die op 15 februari 1976 te Zonnemaire, Schouwen-Duiveland Z, werd gefotografeerd (Mullié 1980). De tweede werd op 7 en 15 februari 1980 waargenomen bij Nijkerk Gld (Slagboom 1987). In beide gevallen werd overigens door de auteurs niet geheel uitgesloten geacht dat de geringe hoeveelheid geel op de snavel geweten kon worden aan melanisme. Sinds 1978 zijn er zeven gevallen van de Fluitzwaan in Ierland, alle van december-maart. De laatste drie waren van de drie opeenvolgende winters van 1985/87 in South Slob, Wexford. Vermoedelijk hadden deze gevallen betrekking op dezelfde vogel, met een andere snaveltekening dan die van de Lauwersmeer (Killian Mullarney in litt; Br Birds 79: 532, 1986). De eerste drie Fluitzwanen in Groot-Brittannië werden waargenomen in Somerset en Hampshire, eveneens in de winters van 1985/87; ook hier betrof het mogelijk steeds hetzelfde

de exemplaar (Br Birds 81: 545, 1988). Buiten Nederland en de Britse Eilanden is in Europa alleen een exemplaar vastgesteld op 3 april 1979 in Växjö, Småland, Zweden. (Br Birds 75: 22, 1982).

Wij bedanken Ton Eggenhuizen voor het uitwerken van de veldschets.

summary

TUNDRA SWAN IN LAUWERSMEER IN NOVEMBER 1986 On 23 November 1986, a Tundra Swan *Cygnus columbianus columbianus* was seen in the Lauwersmeer, Groningen. The bird was present in a flock of more than 500 Bewick's Swans *C. c. bewickii*. The amount of yellow at the base of the black bill was only 6-9%. This fits the range of Tundra (0-15.8%) rather than that of Bewick's (22.9-42 %).

This was the third record of this North American subspecies for the Netherlands. The previous ones were in February 1976 at Zonnemaire, Zeeland, and in February 1980 at Nijkerk, Gelderland. In Europe, it has been recorded for Great Britain (3), Ireland (7) and Sweden (1).

verwijzingen

Evans, M E & Sladen, W J L 1980. A comparative analysis of the bill markings of Whistling and Bewick's Swans and out-of-range occurrences of the two taxa. Auk 97: 697-703.

Mullié, W C 1980. Een Kleine Zwaan met een zwarte snavel. Sterna 24: 78.

Slagboom, T H 1987. Waarneming van een Kleine Zwaan *Cygnus columbianus* met bijna zwarte snavel. Limosa 60: 40-41.

Frank Dorël, Uilenstede 188, 1183 AP Amstelveen, Nederland
Gerard W J van Gool, Bosscheweg 57, 5151 BB Drunen, Nederland

Slender-billed Curlews in Morocco in February 1979 In recent times, it has become clear that the wetlands on the Atlantic coasts of Morocco are the main wintering grounds of Slender-billed Curlew *Numenius tenuirostris*. The population has declined to the point where this is now probably the rarest migratory bird species in the Western Palearctic (Cramp & Simmons 1983, Urban et al 1986, van den Berg 1988a,b).

In this note, I present the details of my observation of three Slender-billed Curlews at Oued Massa, southern Morocco, on 4 February 1979. The species does not appear to have been previously recorded at this site, and there is only one more recent record known from the entire region south of the Atlas range (Thévenot 1989); this record of seven birds on 7 April 1986 at Oued Massa remains, however, without published documentation. No Slender-billed Curlews were found in the five other Moroccan coastal wetlands (ie, Lac de Sidi-Bourhaba, Merja Zerga, Oued Loukkos, Oued Sebou and Oued Sous) which I surveyed between 24 January and 21 February 1979 (Ewins unpubl. data). At Sidi Rbat, c 40 km south of Agadir, the mouth of Oued Massa has become cut-off from the Atlantic by c 100 m of low dune, resulting in a brackish lake c 6 km long. At the seaward end, the lake is usually shallow and a number of low and muddy islands have formed which are used as roosting and, to a lesser extent, feeding sites by waders, gulls and terns. From 4 to 10 February 1979, there

was a high daily turnover of birds here as small parties of various species moved along the coast. In the early evening of 4 February, three Slender-billed Curlews arrived from the south and joined a multi-species roost on the small sandbars. They were watched for 1 h at distances down to 80 m with 10 x 40 binoculars and a 30 x 75 telescope. By first light the following day, the Slender-billed Curlews, along with some other waders, had departed and were not seen again.

The three Slender-billed Curlews were all calling as they flew into the roost and it was these distinctive calls which first alerted me, being softer, higher-pitched and of shorter duration than any corresponding vocalizations given by Curlews *N. arquata* in similar conditions. On landing, the lower belly, thighs, vent, undertail-coverts and, to a lesser extent, the basal regions of the underwing appeared as an area of brilliant white contrasting with the general brown-grey hue of the rest of the plumage. The three birds were of equal size, similar to that of Whimbrel *N. phaeopus*, but the bill appeared more slender along the entire length and no pale crown-stripe was detected. The broad flank-spots were distinctive but not always visible and became difficult to distinguish in failing light. The birds remained together in roughly the same position until the light failed, towards the middle of the roosting waders but away from the main concentration of gulls. Most of the time, they stood still or preened the body-feathers; some body-feathers were preened out, indicating that these birds were in active body moult. No intra- or interspecific aggression was observed, no calls were given on the ground and the birds did not feed.

It is unlikely that Oued Massa offers much in the way of suitable feeding conditions for waders. Rather, it probably serves as a staging area for them when moving along the coast between foraging sites. Clearly, such resting sites are also important for migratory species. The short stopover time at localities like Oued Massa might explain why previous observers (often visiting for only 1-2 days) have possibly failed to record any Slender-billed Curlew there. Nowadays, Oued Massa is a nature reserve, probably the best protected in Morocco (Arnoud van den Berg pers comm).

I thank Adam Gretton for useful discussions and the Station Biologique de la Tour du Valat, Bouches-du-Rhône, France, for supporting the wetland-survey work in Morocco in January and February 1979.

references

- van den Berg, A B 1988a. Identification of Slender-billed Curlew and its occurrence in Morocco in winter of 1987/88. Dutch Birding 10: 45-53.
van den Berg, A B 1988b. Moroccan Slender-billed Curlew Survey, winter 1987-88. ICBP Stud Rep 29 & WIWO Rep 29. Girton & Zeist.
Cramp, S & Simmons K E L 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.
Thévenot, M 1989. L'hivernage du Courlis à bec grêle *Numenius tenuirostris* Vieillot au Maroc. Alauda 57: 47-59.
Urban, E K, Fry, C H & Keith, S 1986. The birds of Africa 2. London.

Peter J Ewins, Nature Conservancy Council, Archway House, 7 Eastcheap,
Letchworth, Hertfordshire SG6 3DG, UK

Spotted Sandpiper in Turkey in August 1988 On 2 August 1988 Iwe de Bruin and I were birding in the Göksu delta, south of Silifke, Turkey. At 07:30 we stopped at a pool near Paradeniz Gölü. One of the first birds I noticed was an *Actitis* sandpiper which was identified, at seeing blackish spots on the white underparts, as a Spotted Sandpiper *A. macularia*. I warned IdB but the bird disappeared by moving to a more secluded part of the pool. A few minutes later IdB relocated the sandpiper and confirmed my identification. We observed the bird for 2 h through a 20-60 x 77 telescope and 8 x 30 binoculars and compared it with nearby Common Sandpipers *A. hypoleucos*. When returning to the pool later in the day in the company of Pia de Bruin, the Spotted Sandpiper was still present and was observed for another 2 h. The following description is based on field notes and photographs taken on both occasions.

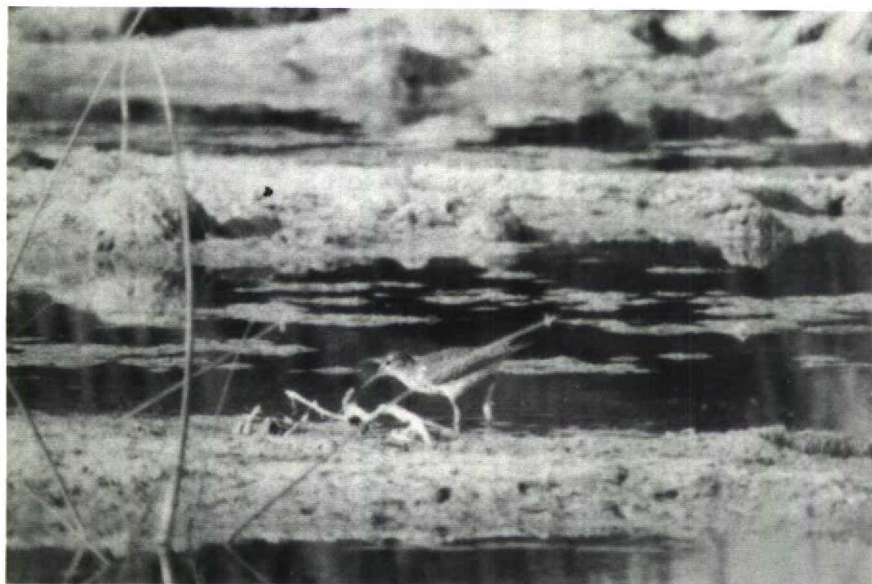
SIZE & STRUCTURE Tail projection distinctly less than in Common Sandpiper, short length of tail also apparent in flight. Tibia appeared shorter as well.

HEAD & NECK Distinct supercilium, white, equal in length in front of and behind eye, merging above eye with white eye-ring. Lore dark. Upperhead and ear-coverts coloured as upperparts.

UPPERPARTS Greyish-brown, faintly tinged greenish; blackish markings on most of upperparts, widely spaced and showing no particular pattern. Upperparts paler than in Common Sandpiper.

UNDERPARTS White, lacking breast-patches typical of Common Sandpiper; blackish spots on side of breast - where most numerous and conspicuous -, flank, vent

79 Spotted Sandpiper *Actitis macularia*, Paradeniz Gölü, Göksu delta, Turkey, August 1988
(Sybrand de Bruin)

mededelingen

and undertail-coverts; at greater distance, spots appeared inconspicuous.

WING Pale wing-stripe shorter and, particularly on inner wing, narrower than in Common Sandpiper; present on inner six to eight primaries and outer three or four secondaries, not meeting pale trailing edge to secondaries at base of innerwing.

TAIL When bird lifted wings, tail pattern briefly observed: at least two outermost rec-

trices showed black-and-white.

BARE PARTS Bill distinctly two-toned, reddish at base, grading into black tip. Leg creamy-yellow, distinctly brighter than in Common Sandpiper.

BEHAVIOUR Stayed closer to cover than Common Sandpiper, preferring grassy area near edge of pool. Returned to pool shortly after being flushed.

On account of the size and blackness of the spots on the underparts, it is possible that the bird was a first-year female or an adult male (cf Hayman et al 1986). This was the first documented record of Spotted Sandpiper for Turkey (and probably for the Middle East). There seem to be three previous records from Turkey; however, these concern museum skins without further details (Orn Beob 21: 21-24, 1923; Max Kasperek in litt). This Nearctic species is an accidental visitor to the Western Palearctic, with records in the Azores, Belgium, Britain, FRG, GDR, Iceland, Ireland, Madeira, Netherlands, Spain, Spitsbergen and Switzerland (Cramp & Simmons 1982).

references

Cramp, S & Simmons, K E L 1982. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.

Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds: an identification guide to the waders of the world. London.

Sybrand de Bruin, Coendersweg 73-2, 9722 GD Groningen, Netherlands

Audouin's Gulls in Senegal in January 1989 In a paper on Audouin's Gull *Larus audouinii* in the southwestern Palearctic, Hoogendoorn & Mackrill (1987) referred to records along the west African coast and suggested that a large part of the wintering population occurs off the western Sahara. Maximum counts are from southern Morocco, with few records further south to Senegal.

On 10 January 1989, I visited the Parc National du Delta du Saloum in Senegal, just to the north of the Gambia river. A small boat was taken from the southern tip of the Palmarin peninsula (Sangomar Point) to visit two small shell islands on which numerous gulls, terns and waders could be observed from a distance. During the trip to the islands, a group of 21 adult Audouin's Gulls was encountered at sea which, when flushed, flew to the north. A subsequent landing at the southern tip of a long and narrow shell island allowed detailed observations to be made of the various birds present. Most notable amongst these were a further 47 Audouin's Gulls, comprising 17 first-winter, 6 second winter and 24 adult birds. These birds were all standing in a loose group and, when disturbed, flew a few metres to alight on the sea. Other gulls present, but

standing apart, were 141 Grey-headed *L. cirrocephalus*, 211 Slender-billed *L. genei* and 87 Lesser Black-backed Gulls *L. fuscus*.

In view of the uncertainty surrounding the whereabouts of many Audouin's Gulls during winter, the presence of 68 birds in the Parc National du Delta du Saloum is of considerable interest and implies that the regular wintering grounds of this species may extend considerably further south than previously thought.

It would be interesting to make observations further to the south in The Gambia and it is hoped that birders visiting that country will look carefully at all gulls.

reference

Hoogendoorn, W & Mackrill, E J 1987. Audouin's Gull in southwestern Palearctic. Dutch Birding 9: 99-107.

*Ed J Mackrill, Candlehoe Cottage, Welton-le-Marsh, Spilsby,
Lincolnshire PE23 5SY, UK*

Juvenile Arctic Tern with aberrantly coloured bare parts and abnormally patterned primaries From 1 to 6 November 1988, a juvenile Arctic Tern *Sterna paradisaea* with aberrantly coloured bare parts was present at Grenå harbour, Østjylland, Denmark. These parts were still showing the colour characteristics of those of a downy chick. The bill was completely orange-red and the legs were reddish-orange; at this time of year, these should have been all-black and dark brown-red or blackish, respectively (cf Cramp & Simmons 1985, Mullarney 1988). Furthermore, its primaries were unusually patterned, only showing a dark tip to the outer five primaries and, apart from the dark tip, an all-pale outermost primary. One may wonder whether these two phenomena were linked.

references

Cramp, S & Simmons, K E L 1985. The birds of the Western Palearctic 4. Oxford.

Mullarney, K 1988. Identification of Roseate Tern in juvenile plumage. Dutch Birding 10: 109-120.

*Klaus Malling Olsen, Møllegaede 21, st t th, 2200 København N, Denmark
Rolf Danielsen, Kantorvaenget 182, 8240 Risskov, Denmark*

Kleine Spotvogel te Bloemendaal in september 1988 Op 21 september 1988 was ik met Joost van der Elst, Cor Ploeger en Ted Swaalf aan het ringen op de vinkenbaan 'Cornelis van Lennep' in De Kennemerduinen te Bloemendaal Nh. Het was grotendeels bewolkt en er stond een zwakke zuidoosten wind. Er werden 's ochtends meer dan 100 vogels van 16 soorten geringd. Om

80 Kleine Spotvogel *Hippolais caligata*, Bloemendaal, Noordholland, september 1988
(Arnoud B van den Berg)

12:30 trof ik een kleine zanger aan in de bovenste baan van een mistnet tussen 2-6 m hoge wilgen en duindoorns. Vanwege het Fitis *Phylloscopus trochilus*-achtige voorkomen, het bleke uiterlijk, de achter het oog brede lichte wenkbrauwstreep, de witachtige staartzijde en de gladde licht rozeachtige poten kon de vogel onmiddellijk als Kleine Spotvogel *Hippolais caligata* worden herkend. De vogel werd geringd (Arnhem J04521), beschreven en gefotografeerd. Voordat de vogel om 14:00 bij het strandpaviljoen 'Parnassia' werd losgelaten, kon hij ook door de gewaarschuwde en tijdig gearriveerde Hans Schouten, Jan van Tussenbroek en Kees van Tussenbroek worden bekeken. De vogel vloog naar dicht struikgewas en liet zich urenlang niet meer zien. Om 17:30 waren er 12 vogelaars getuige van dat de vogel zich begon te verplaatsen waarbij hij even bovenin een struik, op de kale grond en op prikkeldraad ging zitten en enkele keren van struik naar struik vloog, om tenslotte na c 20 min over de duinen oostwaarts uit het zicht te verdwijnen. In zit vielen klein formaat en witte onderdelen op. In vlucht waren de bleke bruingrijze bovendelen, iets donkerdere lange staart en witachtige staartzijde opvallend. De onderstaande beschrijving werd van de vogel in de hand gemaakt.

GROOTTE & BOUW Fitis-achtig maar met kortere vleugel en iets bredere snavelbasis. Handpenprojectie kort, ongeveer helft van

lengte van tertials en armpennen. Staart lang, recht afgesneden, wanneer gespreid iets gevorkt. Aan snavelbasis ongeveer vijf

snorharen. Poot stevig met gladde tarsus; teen ruw en dik, nagel kort.

KOP Bovenkop licht bruingrijs. Wenkbrauwstreep witachtig met onduidelijke gele zweem, breed achter oog. Wenkbrauwstreep op korte afstand (in hand) opvallend; recht van boven gezien donkere schaduwlijn boven wenkbrauw. Teugel en oogring witachtig. Oogstreep vaag, smal en alleen achter oog. Oorstreek licht bruingrijs (iets lichter dan bovenkop). Kin en keel witachtig.

BOVENDELEN Licht bruingrijs ('zand'- of 'thee met melk'-kleur). Stuit en bovenstaartdekveren iets lichter dan mantel, rug, bovenvleugel en staart.

ONDERDELEN Witachtig.

VLEUGEL Bovenvleugel licht bruingrijs. Duimvleugel en hand- en armpennen iets donkerder met smalle lichte zomen. Geen gelige vleugelboeg. Tertiaals en dekveren met brede, vaag begrensde, lichte zomen. Onderdekveren en oksel witachtig.

STAART Licht bruingrijs met witachtige staartzijde. Alle pennen met smalle lichte rand en zoom; buitenste pen met witachtige

buitenrand (buitenhelft buitenvlag) om veerpunt heen.

NAAKTE DELEN Iris donkerbruin. Bovensnavel grijs met roze grondkleur, aan basis en punt donkergrijs, uiterste punt en snijrand geelachtig; ondersnavel licht vleeskleurig met vaag begrensde grijsachtige vlek aan punt, uiterste punt geelachtig; binnensnavel geel met twee zwarte stippen op basis van gele tong. Poot 'doorzichtig' licht rozeachtig met lichtgrijs waas. Teen rozeachtig grijs (donkerder dan tarsus). Nagel grijs.

BIOMETRIE Vleugellengte 61 mm. Snavellengte tot bevedering 9.2 mm, tot schedel 13.7 mm. Vleugelformule (handpennen van buiten naar binnen genummerd): p3=p4 top, p2 -5.8 mm, p5 -0.3 mm, p6 -4.1 mm, p7 -7.2 mm, p8 -8.7 mm, p9 -10.5 mm, p10 -13.4 mm; top p2 tussen p6 en p7; p1 3.7 mm langer dan langste grote handdekveer; buitenvlag van p3-5 versmald. Langste onderstaartdekveer 17.6 mm korter dan punt langste staartpen. Gewicht 8.4 g.

SLEET Slagpennen geen sleet; tertiaals, dekveren en staartpennen lichte sleet.

Bij de determinatie van deze zanger waren de korte onderstaartdekveren, de opvallend lichte staartzijde en de recht afgesneden staart kenmerken die soorten van het geslacht *Acrocephalus* en *Locustella* uitsloten. Vanwege de opvallende lichte wenkbrauwstreep kon de vogel niet tot het geslacht *Sylvia* behoren. Alleen de Woestijngasmus *S nana* zou soms een lichte wenkbrauwstreep vertonen, maar deze bezit tevens een lichte geelachtige iris. Door de witachtige staartzijde en de vrij brede snavelbasis kwamen de soorten van het geslacht *Phylloscopus* evenmin in aanmerking. Bovendien ontbraken de voor de meeste *Phylloscopus*-soorten karakteristieke gele en groene kleur en vleugelstreep. Door het ontbreken van de versmalling op p6 werden Raddes Boszanger *P schwarzi*, Bruine Boszanger *P fuscatus* en Tjiftjaf *P collybita* direct uitgesloten, de korte handpenprojectie paste niet op Bergfluit *P bonelli* en Fitis, en de poten waren te dik en te licht voor de vier laatstgenoemde soorten. Vleugel- en snavellengte waren te kort voor alle soorten van het geslacht *Hippolais* behalve Kleine Spotvogel (cf Svensson 1984). De witachtige staartzijde en het ontbreken van geel in het verenkleed sloten Spotvogel *H icterina* en Orpheusspotvogel *H polyglotta* uit. Grote Vale *H languida* en Griekse Spotvogel *H olivatorum* hebben geen versmalling van p5. De veel op Kleine Spotvogel gelijkende Vale Spotvogel *H pallida* van de oostelijke ondersoort *H p elaeica* heeft een plattere kop, minder wit in de staart, een langere vleugel, een langere snavel, mist een duidelijke wenkbrauwstreep achter het oog en de donkere schaduwlijn boven wenkbrauw.

Alle maten kwamen overeen met Kleine Spotvogel. Vanwege de geringe sleet van de slagpennen en de aanwezigheid van tongvlekken kon worden aangenomen dat het een eerstejaars vogel betrof, vermoedelijk van de ondersoort *H c caligata* (cf Williamson 1976).

Dit was het derde geval van de Kleine Spotvogel voor Nederland. Het eerste geval was op 2 en 3 oktober 1982 te Oosterend op Terschelling Fr (Wassink 1983). Het tweede geval was op 11 oktober 1986 te Almere-Haven Fl (Breek 1987).

Het dichtstbijzijnde broedgebied is de omgeving van Moskou. Voor het eerst in 1981 en jaarlijks sinds 1986 worden ook in zuidelijk Finland gedurende het voorjaar zingende exemplaren vastgesteld; het eerste Finse najaarsgeval was in september 1988 (Lasse Laine pers med). Tot en met 1986 werd in Europa (buiten Finland en de USSR) de soort vastgesteld in BRD 1, Frankrijk 3, Groot-Brittannië 22, Noorwegen 2 en Zweden 1. De najaarsgevallen zijn afkomstig uit de periode 20 augustus tot 1 november.

summary

BOOTED WARBLER AT BLOEMENDAAL IN SEPTEMBER 1988 On 21 September 1988, at Bloemendaal, Noordholland, a Booted Warbler *Hippolais caligata* was ringed. It was a first calendar-year bird because of the only slightly worn remiges and two dark spots on the yellow tongue. This was the third record of this species for the Netherlands. The first was on 2 and 3 October 1982 on Terschelling, Friesland, and the second on 11 October 1986 at Almere-Haven, Flevoland.

verwijzingen

Breek, K 1987. Vangst van een Kleine Spotvogel in het Kromslootpark in oktober 1986. *Grauwe Gans* 3: 8-13.

Svensson, L 1984. Identification guide to European passerines. Derde druk. Stockholm.

Wassink, A 1983. Kleine Spotvogel op Terschelling in oktober 1982. *Dutch Birding* 5: 1-5.

Williamson, K 1976. Identification for ringers 1. Derde druk. Tring.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid,
Nederland

brieven

Head pattern of Brown Noddy After having studied Brown Noddies *Anous stolidus* in a breeding colony at Michaelmas Key, Queensland, Australia, in September 1988, I would like to comment on the note by Oreel (1981) in which he discussed differences in head pattern between Brown Noddy and White-capped Noddy *A minutus*. Firstly, Oreel stated that the sharp division between the pale forehead and the dark lores is curved in Brown Noddy (and straight in White-capped). This character is, however, not always evident and, especially in juveniles, variable. A photograph of a White-capped Noddy with a curved 'Brown Noddy-like' division was published in Harrison (1987). Secondly, Oreel

indicated that a narrow dark band on the forehead over the base of bill is present in Brown Noddy (and absent in White-capped). Although this character holds for most adults, it is missing in some. Moreover, it is absent in many juveniles.

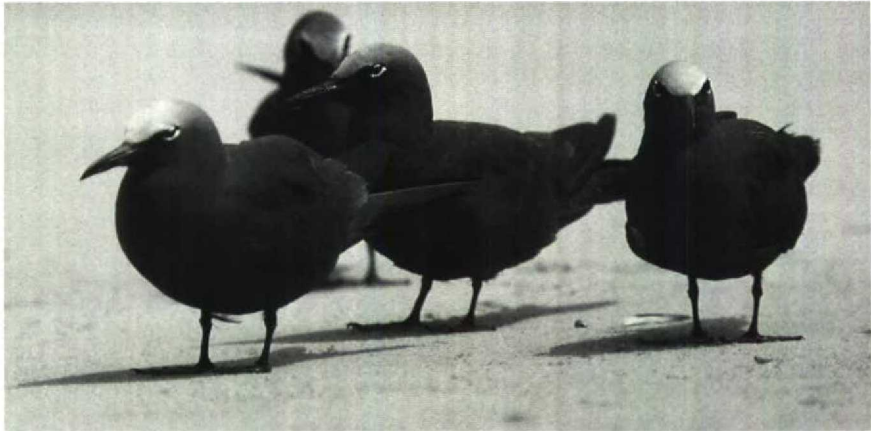
In my opinion, the bill is a more useful character. On average, Brown Noddy has a shorter and less slender-looking bill than White-capped Noddy. In a standing Brown Noddy, the bill has about the same length as the head, while it appears distinctly longer in White-capped Noddy.

references

Harrison, P 1987. Seabirds of the world: a photographic guide. London.

Oreel, G J 1981. On field-identification of White-capped Noddy. Dutch Birding 2: 140.

Klaus Malling Olsen, Møllegaade 21, st t h, 2200 København N, Denmark

81-82 Brown Noddy *Anous stolidus*, Queensland, Australia, September 1988 (Klaus Malling Olsen)

Bald Ibis Nowadays, the Bald Ibis *Geronticus eremita* breeds only in a few small colonies in Morocco and one tiny colony along the river Euphrates at Birecik in Turkey. In recent years, numbers have been rapidly decreasing in both countries and, in 1989, the wild population of Turkey became reduced to one single bird.

Three centuries ago, colonies of - presumably - the eastern population were thriving in a number of European countries, as far north as eastern France, southern FRG and southern Poland. It is not known why the species became extinct in Europe but for the decline of the Turkish colony at Birecik the reasons are well documented. In 1953, 530 breeding pairs were counted on the cliffs in the centre of town. During 1956-59, more than 600 birds were reportedly found dead after having been poisoned by a combination of pesticides used against locusts (Bald Ibis's favourite food) and malaria. The long-term effects were such that the colony was not able to produce young until 1972, and numbers dwindled to 65 pairs in 1964, 45 in 1969 and 23 in 1973.

In 1977, in an attempt to save the eastern population, a captive colony was created in a small valley 2 km north of Birecik. It became a completely fenced small protected area with a guard's building and large aviaries. One of the aims was to attract the wild population which was considered to suffer from excessive disturbance in the town. In 1982, all wild birds left the breeding site in the town where they had been present since their discovery nearly a century ago and started breeding on the cliffs above the breeding station. Between 1977 and 1983, only 24 immatures were released from the breeding station to reinforce the wild population, whilst 34 wild birds had been caught for breeding purposes. Moreover, most of the released birds did not integrate with the wild population, did not migrate and died in the vicinity of Birecik during winter. Normally, wild birds would leave the breeding grounds in late June-early July for the African or Arabian winter haunts. On the wintering grounds, juveniles remained dependent on the parents. When the adults migrated back to return at Birecik in mid February - early March, the juveniles remained behind not to return to the colony until 5-6 yr later.

So, the overall effect of the breeding programme on the wild population was a further decrease in the number of wild individuals, and numbers continued to dwindle to 10 wild breeding pairs in 1984, seven in 1987 and five in 1988. In 1989, only three wild birds returned to Birecik of which two accidentally died. In several zoological gardens in Europe and elsewhere, Bald Ibises - of Moroccan or of disputed origin - breed quite successfully. Since the two populations differ in appearance and behaviour (Turkish birds have slighter shorter bills and are much more migratory than Moroccan birds), the offspring of such captive colonies are not considered suitable for future reintroduction programmes in Turkey.

83-84 Bald Ibis *Geronticus eremita*, Birecik, Turkey, May 1987 (*Arnoud B van den Berg*)

85-86 Bald Ibis *Geronticus eremita*, Tamri, Morocco, January 1989 (Jan Mulder)

The western population also shows a history of decline. Until 1972, Bald Ibises were breeding in Algeria and, in 1975, less than 250 breeding pairs occupied 20 colonies scattered all over Morocco. In early 1987, Udo Hirsch and Mohammed Ribí visited nearly all these colonies, most of which appeared to be deserted and, occasionally, birds were found shot at the nest. Some colonies were, however, still used for roosting at night. In 1988, only 54 pairs were breeding in Morocco (Vogels 8: 264, 1988). Presumably, the colony along the sea-shore south of Oued Massa is now the only one where a substantial number of birds is regularly breeding, but even here numbers are decreasing: from 35 breeding pairs in 1985, to 29 in 1986 and 25 in 1987. However, c 140 non-breeding birds were still present at this colony in 1987 (MR pers comm). The cliffs near Tamri, north of Cap Rhir, form an accessible place to see Bald Ibis; in January 1989, 36 birds were counted here (Jan Mulder in litt) and, on 14-19 June 1989, 17 were foraging and roosting, though not breeding (Arnold Meijer pers comm).

Much of the information presented here was taken from Sancar Baris's account in a booklet prepared on the occasion of the 17th ICBP European Continental Section Conference at Adana, Turkey, in May 1989. ARNOUD B VAN DEN BERG

recensies

H HOVEL 1987. *Checklist of the birds of Israel, with Sinai, an annotated checklist*. Society for the Protection of Nature in Israel, 4 Hasfela Street, Tel Aviv 66183, Israel. 196 pp. ISBN 965-349-000-1. GBP 15.00.

De reeds door Uzi Paz in zijn 'The Birds of Israel' (1987) aangekondigde avifauna van Israël is nu inderdaad verschenen. De checklist is zeer beslist een avifauna, dwz geen afbeeldingen en geen beschrijvingen van uiterlijk, gedrag of geluiden van soorten, maar wel status en documentatie (balg, foto, waarneming) daarvan. Grondig, overzichtelijk en goed leesbaar, al komt het regelmatig terugkerende 'specimen in Hovel collection' wat gedateerd over.

Zowel Paz als Hovel noemen eind 1984 als peildatum en je zou derhalve mogen verwachten dat dezelfde soorten aan bod komen. Dit stemt niet met de werkelijkheid overeen: de bezitter van beide boeken blijft met de vraag zitten waarom sommige vogelsoorten wel in het ene en niet in het andere boek zijn opgenomen. Beide auteurs noemen als criterium voor opname 'reliably recorded' hetgeen blijkbaar niet echt eenduidig is. Immers, waarom acht Hovel Gestreepte Pijlstormvogel *Calonectris leucomelas* (1981), Afrikaanse Steppearend *Aquila rapax* (weinig algemene doortrekker!), Afrikaans Purperhoen *Porphyrio alleni* (40er jaren), Zwartkopkievit *Hoplopterus tectus* (1869), Roodkeelstrandloper *Calidris ruficollis* (1977 en 1984), Stekelstaartsnip *Gallinago stenura* (1984), Afrikaanse Witte Kwikstaart *Motacilla aguimp* (1884), Cyprische Tapuit *Oenanthe cyprica* (zeldzame doortrekker), Oostelijke Bonte Tapuit *O. picata* (1982), Siberische Lijster *Zoothera sibirica* (1967), Struikrietzanger *Acrocephalus dumetorum* (1984) en Grauwe Fitis *Phylloscopus trochiloides* (1982 en 1983), in tegenstelling tot Paz, wel voldoende gedocumenteerd? En waarom vindt Paz Mongoolse Plevier *Charadrius mongolus* (1976, 1979 en 1983), Bonte Tapuit *O. pleschanka* (zeldzame doortrek-

ker) en Bergtjift *P. sindianus* (1983) weer wel aannemelijk genoeg in tegenstelling tot Hovel? Duidelijk doet zich hier het gemis aan een (inter)nationaal bekende en gezaghebbende dwaalgastencommissie gevoelen.

Overigens verdient de checklist lof voor de verzorgde aanpak met zeer nauwkeurige plaatsaanduidingen, consequente vermelding van waarnemers van dwaalgasten en drietalige soortenaanduiding. Het eveneens opnemen van Sinai-vogels had achterwege kunnen blijven, zeker nu 'The Birds of Egypt' door Steve M Goodman & Peter L Meininger (1989) verschenen is. Voorts valt niet aan de indruk te ontkomen dat de schrijver van een aantal soorten de status te optimistisch inschat: Groene Bijeneter *Merops persicus* 200-500 paar? Gestreepte Gors *Emberiza striolata* 500-2500 paar?

De echte Midden Oosten-liefhebber zal vanzelfsprekend ook dit boekje niet willen missen, een wat kritischer beleid voor wat betreft het opnemen van dwaalgasten ware echter te wensen geweest. DICK F MEIJER

J-P SIBLET 1988. *Les oiseaux du massif de Fontainebleau et des environs*. R Chabaud, 17 Cité Joly, 75011 Parijs, Frankrijk & Lechevalier, 120 Boulevard Saint Germain, 75006 Parijs, Frankrijk. 286 pp. ISBN (R Chabaud) 2-87749-005-x; ISBN (Lechevalier) 2-7205-0525-0.

In Frankrijk is een regionale avifauna verschenen over het gebied rond Fontainebleau. Gelegen op slechts 50 km ten zuidoosten van Parijs, biedt dit gebied een verrassende diversiteit aan biotopen en dus ook aan vogels. 268 soorten die ooit in het gebied zijn vastgesteld worden behandeld. Het voorkomen gedurende het jaar wordt in een klein diagrammetje aangegeven en nader toegelicht in een korte begeleidende tekst. De meeste soortteksten zijn verder voorzien van aantrekkelijke tekeningen in kleur van Jean Chevallier. Interessant is het voorkomen van een regelmatige broedpopulatie Bijeneters *Merops apiaster* en van de meest noordelijke populatie op het Europese vasteland van de Provençaalse Grasmus *Sylvia undata*. Hoofdstukken over de gevolgde werkwijze, de aanwezige biotopen (geïllustreerd met kleurenfoto's) en hun bescherming, en de broedvogels, worden gecompleteerd met een index en een uitgebreide literatuurlijst. Onvolkomenheden in de tekst en index, en een omgekeerde foto zijn slechts kleine minpuntjes, die we waarschijnlijk aan de Franse slag kunnen toeschrijven. Een aardig boek, aanbevolen voor liefhebbers, en een leuk gebied voor doortrekkende vogelaars op weg naar Camargue of Pyreneeën. ANDRÉ J VAN LOON

dba-nieuws

25% korting op British Birds Ook in 1990 komen Dutch Birding-abonnees in aanmerking voor een korting van niet minder dan 25% op de abonnementsprijs van British Birds. Hierdoor kost een abonnement op British Birds voor Dutch Birding-abonnees slechts GBP 21.30. Verzeker u van toezending van beide toonaangevende vogeltijdschriften door gebruik te maken van deze voordelige aanbieding. British Birds verschijnt maandelijks en voor een proefnummer kunt u zich wenden tot Mrs Erika Sharrock, Fountains, Park Lane, Blunham, Bedford MK44 3NJ, UK.

Dutch Birding-vogellijn: 06-nummer De Dutch Birding-vogellijn blijft grote aantrekkingskracht uit te oefenen op vogelend Nederland. Dit op zichzelf verheugende feit maakte ons antwoordapparaat soms moeilijk bereikbaar. Hier hebben we iets aan gedaan: met ingang van 3 augustus 1989 is er een 06-nummer met voorlopig vijf lijnen (bij succes uit te breiden tot maximaal 10) zodat men veel sneller op de hoogte kan zijn van de actualiteit.

Belangstellenden wijzen we erop dat het bellen van een 06-nummer 50 cent per minuut kost. Indien het 06-nummer een succes blijkt, zal de DBA er financieel voordeel van hebben. Dit geld zal nodig zijn om de extra kosten voor dit 06-nummer en de verwerving van de benodigde apparatuur te dekken.

Navraag bij de PTT wees tot onze verbazing uit dat 06-nummers vanuit België (en elders in het buitenland) onbereikbaar zijn. We zullen op korte termijn naar een oplossing zoeken waardoor de - ook door ons zeer gewaardeerde - snelle informatie-uitwisseling met vogelend België kan blijven plaatsvinden.

Het 06-nummer - waarop de vertrouwde stem van Eugène van der Burg te horen zal zijn - dient alleen om nieuws *te horen*. Het oude antwoordapparaat dient om waarnemingen *in te spreken*. Dus: vogelnieuws horen op op 06-320 321 28; vogelnieuws inspreken op 01720-38100.

aankondigingen

Foreign Birdwatching Reports and Information Service The Foreign Birdwatching Reports and Information Service FBRIS is a databank where birders' trip reports and amateur site guides are stored, catalogued and made available to other interested birders. FBRIS is pleased to announce that authors of future contributions to the databank may receive copyright-retainer fees for their work. FBRIS is keen to acknowledge the good work put in by many non-professional writers and also wants to encourage a higher standard of input so that birders who follow on other's footsteps can be assured that the information they are using is both recent and accurate. So now birders who do make a good job of putting pen to paper for FBRIS, will receive some financial reward. FBRIS is always looking for new original material or well-written updated reports to popular foreign birding venues; those contributors who wish to be credited in the form of exchanges can, of course, still do so.

Since 1987, FBRIS has expanded and now holds over 550 original trip reports covering over 128 countries and geographical regions worldwide. The present catalogue (including the June 1989 update) can be obtained by sending postage stamps to the value of GBP 0.70 (UK) or bank notes for USD 2.00 (outside UK) to: Steve Whitehouse, 5 Stanway Close, Blackpole, Worcester WR4 9XL, UK. Cheques are not accepted.

ICBP/FFPS Conservation Expedition Competition The International Council for Bird Preservation/Fauna and Flora Preservation Society ICBP/FFPS Conservation Expedition Competition is open to young people planning an expedition that will take place outside Europe and North America. There are separate categories for expeditions focusing on birds and for those with a more general proposal. First and second prizes in each category are GBP 1000 and 800, respectively. The closing date for the 1990 competition is 31 January 1990. For further information, please contact: Amanda Hillier, FFPS, 79-83 North Street, Brighton BN1 1ZA, UK, telephone 0273-820445; or Richard Grimmett or Angela Dunn, ICBP, 32 Cambridge Road, Giron, Cambridge CB3 0PJ, UK, telephone 0223-277318.

ICBP Monographs Series In 1988, the International Council for Bird Preservation ICBP has started an occasional series of specialist publications providing detailed information on biological diversity and conservation issues on a regional basis, with particular relevance to birds. So far the following five volumes have been published: *Biodiversity and conservation in the Caribbean: profiles of selected islands* by T H Johnson (Monograph 1, GBP 8.00), *Resident forest birds in Thailand: their status and conservation* by P D Round (Monograph 2, GBP

8.00), *Key forests for threatened birds in Africa* by N J Collar & S N Stuart (Monograph 3, GBP 7.00), *Nepal's forest birds: their status and conservation* by C Inskipp (Monograph 4, GBP 9.00) and *Livre rouge des oiseaux des Régions Françaises d'Outre-Mer* by J-C Thibault & J Guyot (Monograph 5, GBP 25.00). These (highly recommended) publications can be ordered from: ICBP, 32 Cambridge Road, Girton, Cambridge CB3 0PJ, UK. Please enclose payment with your order (prices include post and packing).

Spring Migration Conference at Elat in March 1990 From 20 to 30 March 1990, the Spring Migration Conference will take place at Elat, Israel. The conference's events include: 1 lectures by leading ornithologists from Israel and abroad; 2 bird-photography exhibitions; 3 a festival of bird films; and 4 birding tours around Elat, Sinai, Negev and northern Israel. For further information and a detailed programme, please write to: International Birdwatching Centre Elat, PO Box 774, 88106 Elat, Israel.

verzoeken

The birds of Cyprus 'The birds of Cyprus' (BOU Check-list 6) by Peter R Flint & Peter F Stewart (1983) is now out of print and the authors are currently working on a new revised edition. Any unpublished notes for Cyprus would be gratefully received. Please send them to Peter F Stewart, 10 Digby Road, Evesham, Worcestershire WR11 6BW, UK.

recent wp reports

This review of recent reports of rare and interesting birds in the Western Palearctic refers mainly to **April, May and June 1989**. The records are largely unchecked, not authenticated.

With only very few records in the Baltic Sea, a **Sooty Shearwater** *Puffinus griseus* at Landsort, Södermanland, Sweden, on 3 June was interesting. A **Cormorant** *Phalacrocorax carbo* showing characters of *P. c. lucidus* at Le Teich, Gironde, from 15 to 23 May constituted the first French and probably first European record of this Afrotropical subspecies. The **Double-crested Cormorant** *P. auritus* at Billingham, Cleveland, Britain, continued its visits to Charlton's Pond until at least 29 April. The Irish **Lesser Scaup** *Aythya affinis* was last seen at Hillsborough Lake, County Down, on 3 May. At IJmuiden, Noordhol-

land, the third **King Eider** *Somateria spectabilis* (a female) for the Netherlands was photographed on 8 April. A **Long-legged Buzzard** *Buteo rufinus* stayed from 27 June to 3 July on Gotland, Sweden. Finland's first **Lesser Kestrel** *Falco naumanni* (a beautiful male) was recorded at Siunto on 7 and 8 May. In Spain, several **Andalusian Hemipodes** *Turnix sylvatica* were displaying at Coto del Rey in April while others were recorded in the Coto Doñana reserve. From 17 to 20 May, an absurdly confiding **Baillon's Crake** *Porzana pusilla* lured many birders to the centre of Sunderland, Tyne and Wear (Birding World 2: 171-172, 1989).

87 Baillon's Crake *Porzana pusilla*, Sunderland, Tyne and Wear, Britain, May 1989 (David Tippling) **88** Desert Wheatear *Oenanthe deserti*, Barn Elms Reservoir, Greater London, Britain, April 1989 (David M Cottridge)

recent wp reports

This was only the sixth British record since 1958. Two **Sociable Plovers** *Chettusia gregaria* were at Åhus, Skåne, from 28 May to at least 7 July (only one bird after mid-June), constituting the first Swedish record of this nice steppe bird. In the FRG, a **White-tailed Plover** *C. leucura* was reported from the Bodensee area on 25 May. This spring, no less than four **Semipalmated Sandpipers** *Calidris pusilla* were recorded: 8-10 May, Salthome and Dorman's Pools, Teesside, Cleveland; 14-17 May, Cley, Norfolk, Britain; 16 May, Elat, Israel; and 12-13 June, Oostvaardersplassen, Flevoland, Netherlands. The Israeli and Netherlands records were firsts (if accepted). Surprisingly, this spring's second (first-summer) **Grey-headed Gull** *Larus cirrocephalus* was at Elat from 28 April to 15 May (for details of the first, see Dutch Birding 11: 99, 1989). At Olonne marshes, Vendée, an adult **Audouin's Gull** *L. audouinii* was discovered on 19 April, being the second record for the French Atlantic coast. On 28 May, a **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* was present on Gotland. Totally unexpected was the record of a **White-cheeked Tern** *Sterna repressa* on 13 May at Dungeness, Kent, and off St Margaret's Bay, near Dover, Kent, Britain (Birding World 2: 173-174, 1989). This would

be the first anywhere in Europe. The White-cheeked Tern is a summer breeder along the Red Sea, the Persian Gulf and the Gulf of Oman, arriving from late March to the end of April. Intriguingly, a **Brünnich's Guillemot** *Uria lomvia* held a territory on a nesting ledge at Sumburgh Head, Shetland, Britain, from 16 June to 9 July. A **Blue-cheeked Bee-eater** *Merops persicus* at Great Cowden, North Humberside, from c 25 June to 10 July was a great surprise, being only the fourth in British birding history. From 7 to 10 May, at Falsterbo, Skåne, a **Middle Spotted Woodpecker** *Dendrocopos medius* caused a major twitch after the species' presumed extinction in Sweden in 1982. The third Danish record of **Olive-backed Pipit** *Anthus hodgsoni* was on 29 and 30 April on Christiansö, Bornholm. At Utlängan, Blekinge, a second calendar-year male **White-throated Robin** *Irania gutturalis* resided from 16 to 20 May, providing the fifth record for Sweden. On 13 and 14 April, a beautiful male **Desert Wheatear** *Oenanthe deserti* was present at Barn Elms Reservoir, Greater London (Birding World 2: 130-131, 1989). Only 10 days later, on 24 April, a female turned up at Oud-Alblas, Zuidholland, and stayed there until 26 April. This was only the second record of Desert

89 Middle Spotted Woodpecker *Dendrocopos medius*, Falsterbo, Skåne, Sweden, May 1989 (Mikael Nord)

90 White-throated Robin *Irania gutturalis*, second calendar-year male, Utlängan, Blekinge, Sweden, May 1989 (Mikael Nord)

Wheatear for the Netherlands (the first one was in November 1970). A pair of **Red-rumped Wheatears** *O. moesta* bred at Beer Sheva, the first breeding in Israel for many years. From 5 to 7 May, a male **Eye-browed Thrush** *Turdus obscurus* stayed at Roermond, Limburg. After the records in October 1847, April 1977 and September-October 1988 (Dutch Birding 11: 66-68, 1989), the fourth for the Netherlands. A female **Sardinian Warbler** *Sylvia melanocephala* (with an incubation patch) was ringed at Ottenby, Öland, on 6 June. There was only one previous Swedish record of this Mediterranean bird. Noteworthy were a singing **Yellow-browed Warbler** *Phylloscopus inornatus* at Falsterbo on 1 May and a singing **Siberian Chiffchaff** *P. collybita tristis* near De Cocksdorp on Texel, Noordholland, Netherlands, from 24 to 30 May. In Yugoslavia, a large passage of **Rose-coloured Starlings** *Sturnus roseus* took place during 20-26 May, with several

1000s passing through Buljarica marsh, Petrovac. The Tayside **Arctic Redpoll** *Carduelis hornemanni* showing characteristics of the Greenland subspecies *C. h. hornemanni* made an unexpected reappearance at Carnoustie from 14 to 17 April. Finland produced the first WP **Long-tailed Rosefinch** *Uragus sibiricus*, with an immature male from 25 to 27 April at Kustavi. Seeing this spectacular bird must have been a thrilling experience! A **Song Sparrow** *Zonotrichia melodia* on Fair Isle, Shetland, from 11 to 26 April was only the seventh British record (although the third for Fair Isle). The fourth **White-throated Sparrow** *Z. albicollis* for the Netherlands was on Griend, Friesland, on 10 June. After the presence of an **Indigo Bunting** *Passerina cyanea* in the Netherlands in March (Dutch Birding 11: 99, 1989), others were found in Finland (two in May) and Sweden (one in April-May).

Erik Hirschfeld, Södra Förstadsgatan 62, 211 43 Malmö, Sweden
Gerald J Oreel, Postbus 51273, 1007 EG Amsterdam, Netherlands

recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels beslaat voornamelijk de maanden **april, mei en juni 1989**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna CDNA wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan Arnoud van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren. Deze zijn verkrijgbaar bij Han Blankert, Staalwijkstraat 17, 2313 XP Leiden.

DUIKERS TOT VALKEN Een **Parelduiker** *Gavia arctica* in zomerkleed zat op 21 mei op de Maarsseveense Plassen U. Tijdens storm op 28 juni werden bij Camperduin Nh 73 **Noordse Pijlstormvogels** *Puffinus puffinus* geteld. Op 13 mei was hier een **Vaal Stormvogeltje** *Oceanodroma leucorhoa*

gezien. Een **Kuifaalscholver** *Phalacrocorax aristotelis* verbleef nog op 26 april bij Oostende Wvl. Een ander exemplaar werd op 26 mei waargenomen bij Ritthem Z. De eerste **Woudaap** *Ixobrychus minutus* werd op 1 mei bij Woerden U waargenomen; andere volgden vanaf 10 mei bij Alphen aan

recente meldingen

den Rijn Zh (tot ver in juni twee exemplaren), op 18 mei bij Wollega Fr en bij Harchies Hg (tot 8 juni een paartje), op 3 juni bij Nieuwkoop Zh en op 12 juni twee roepende exemplaren op de Tienhovense Plassen U. Er waren opmerkelijk veel **Kwakken** *Nycticorax nycticorax*; van 10 tot 20 april bij Nieuwegein U, op 6 mei bij Hoeke Wvl (gehoord) en langs de Oostvaardersdijk Fl, van 7 tot 22 mei bij Vinkeveen U, op 8 mei bij Harchies, op 23 mei bij Den Oever Nh (adult), op 27 mei langs de Knardijk Fl (adult), op 28 mei bij Noordlaren Gr (adult), op 3 juni bij Heist Wvl, op 11 juni bij Rammekenshoek Z (adult) en op 28 juni bij Hasselt O. Eind juni waren een subadult (al sinds december 1988) en een adult bij Stavoren Fr aanwezig. **Koereigers** *Bubulcus ibis* waren er op 7 mei bij Lier A, op 13 mei bij Geel A, op 7 juni bij Utrecht en op 26 juni drie in de Ruigenhoekse Polder bij Utrecht. Op 11 mei verscheen een **Kleine Zilverreiger** *Egretta garzetta* bij Oudenaarde Ovl welke op de 14e nog bij Eine Ovl werd gezien. Andere exemplaren waren er op 5 en 6 mei bij Hensies Hg, 15 mei in de Eemshaven Gr en 18 mei op Texel Nh. Trekken de Kleine Zilverreigers waren er over de HW-duinen Zh op 22 mei (drie!) en bij Camperduin op 24 mei. Vanaf 27 mei werden herhaaldelijk waarnemingen gedaan van tenminste twee exemplaren in het Oostvaardersplassengebied Fl. Behalve vele waarnemingen van **Grote Zilverreigers** *Egretta alba* in de Flevopolders, waaronder een hybride **Grote Zilverreiger** x **Blauwe Reiger** *Ardea cinerea*, waren er exemplaren bij Lauwersoog Gr op 15 mei en op het Rammekensgors op het eiland Tholen Z van begin mei tot 8 juni. **Zwarte Ooievaars** *Ciconia ciconia* waren er op 23 april bij Postel A, op 27 april bij Dordrecht Zh, op 1 mei langs de Flediteweg Fl, op 8 mei bij Dordrecht (twee), op 14 mei bij Werchter B, op 15 mei bij Hensies, op 21 mei bij Bakkeveen Fr, op 13 juni bij Koudekerke Z, begin juni bij Harchies (twee) en op 18 juni bij Utrecht en bij Angre Hg. Er werden c 75 **Ooievaars** *C. ciconia* gemeld vooral in mei. Waarnemingen in de provincie Antwerpen hadden ten dele betrekking op de broedvogels van Planckendaal A. Een **Afrikaanse Nimmerzat** *Mycteria ibis* zat in mei bij Alphen aan den Rijn. Bij Zeebrugge Wvl

werd op 22 april een **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* waargenomen. Een **Heilige Ibis** *Threskiornis aethiopicus* zat op 4 mei in een reigerkolonie te Goudarak Zh. Een ander exemplaar van deze soort zat op 19 juni aan de Praamweg Fl. Een **Afrikaanse Lepelaar** *Platalea alba* zat op 14 april bij Biervliet Zh en op 8 mei in de Braakman Z. **Flamingo's** *Phoenicopterus ruber roseus* waren aanwezig op 4 en 5 mei bij Dudzele Wvl, op 13 mei aan de Philipsdam Z, vanaf 29 mei in de Oostvaardersplassen (twee) en van 10 tot 13 juni bij Beilen D. Merkwaardig is de waarneming van een **Ross' Gans** *Anser rossii* op 8 juni in de Ooypolder Gld. Waarnemingen van **Amerikaanse Smienten** *Anas americana* waren er op 16 april bij Maaseik Bl en op 6 juni in de Workumerwaard Fr (man). Een mannetje **Amerikaanse Wintertaling** *A crecca carolinensis* zat van 15 tot 18 april bij Douvain Hg, een ander werd op 9 juni opgemerkt op het Valkenburgse Meer Zh en een derde verbleef op 9 april op de Putten bij Camperduin. Een mannetje **Blauwvleugeltaling** *A discors* verbleef van 2 tot zeker 7 mei bij Borgworm Lk. Bij Castricum Nh vloog mogelijk een exemplaar over op 5 mei. **Witoogeenden** *Aythya nyroca* waren er bij Blokkersdijk A en Schulen A in april, op de Strabrechtse Hei Nb tot in mei (max drie), in juni op het Buiten Spaarne bij

91 Amerikaanse Wintertaling *Anas crecca carolinensis*, Putten bij Camperduin, Noordholland, april 1989 (Hans Roersma)

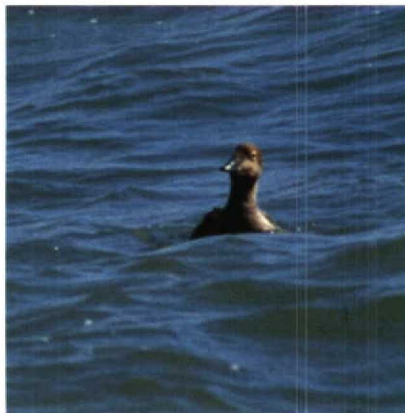
Haarlem Nh en op 25 juni bij Beerta Gr. Een vrouwtje **Koningseider** *Somateria spectabilis* werd op 8 april gefotografeerd bij IJmuiden Nh. Op 15 april waren nog zo'n 30 **IJs-eenden** *Clangula hyemalis* aanwezig langs de Oostvaardersdijk. Op 29 april zou een **Grijze Wouw** *Elanus caeruleus* zijn waargenomen bij Bakkeveen. 31 **Rode Wouwen** *Milvus milvus* (vooral in mei) en 69 **Zwarte Wouwen** *M. migrans* (vooral de tweede helft van mei) werden gemeld. Een mogelijke **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* werd op 10 juni gezien tussen Bunschoten U en Nijkerk Gld. Op 26 juni werd een lichte vorm **Slangarend** *Circaetus gallicus* gemeld tussen Nederhorst den Berg Nh en Vreeland U. Claims van deze soort waren er op de Strabrechtse Hei op 19 mei, bij Druten Gld op 22 mei en over de Cartierheide Nb op 27 mei. Totaal 18 **Grauwe Kiekendieven** *Circus pygargus* werden doortrekkend gemeld in de periode 24 april-25 mei. Daarnaast waren er vanaf 7 mei broedvogels aanwezig in het Lauwersmeer Gr (naar verluidt vier paar) en in de Flevo (tenminste een paar). **Steppebuizerds** *Buteo buteo vulpinus* werden gemeld bij de Harderbroek Fl op 16 mei en bij de Knardijk op 27 mei. In het gebied tussen Breskens Z en Het Zwin Wvl werd tussen 21 en eind mei herhaaldelijk een **Schreeuwarend** *Aquila pomarina* gezien. 43 **Visarenden** *Pandion haliaetus* verschenen, voornamelijk in de tweede helft van mei. Ook dit voorjaar waren er redelijk veel **Roodpootvalken** *Falco tinnunculus*; het eerste exemplaar werd op 15 april bij Lier gezien. Vanaf begin mei tot in juni werden tenminste 40 doortrekkers gemeld (vooral tussen 19 mei en 2 juni). Daarnaast waren er nog pleisteraars op de volgende locaties: Drostenveen D (vier), Robbe-noordbos Nh, Strabrechtse Hei (twee), Lauwersmeer, HW-duinen (vier), Dwingelose Hei D (vier à vijf), Budel-Dorplein Nb (vier), Brecht A (max 10/tot 23 juni), Kalmthout A (max vijf), en de Kampina Nb (drie). Zomerwaarnemingen van **Slechtvalken** *Falco peregrinus* werden verricht bij Oostvoorne Zh op 11 juni en bij Leuven Nm op 26 juni.

KRAANVOGELS TOT ALKEN Zeven **Kraanvogels** *Grus grus*, waaronder vijf adulten die af en toe baltsten, waren van 27 maart tot 15 april

92 Dougalls Stern *Sterna dougallii*, IJmuiden, Noordholland, juni 1989 (Lammert van der Veen)

aanwezig bij Dinteloord Nb. Op 16 mei werd een **Kleine Trap** *Tetrax tetrax* geclaimd bij Vlissegem Wvl. Twee **Steltkluten** *Himantopus himantopus* die op 11 en 12 april langs de Oostvaardersdijk zaten waren de voorboden van een influx. Van begin mei tot ver in juni werden de Oostvaardersplassen bevolkt door maximaal 21 Steltkluten, waarvan er op 9 juni 13 bij elkaar op de Keersluisplas stonden. Anderen waren er van 29 april tot 15 mei bij de Eemshaven (max vier), op 3 mei bij Maaseik, op 5 mei op het Jaap Deensgat (twee op 14 mei), bij Dudzele (max drie tot 15 mei) en Harchies (zes tot 14 mei), op 6 en 7 mei bij Kallo-Doel Ovl (twee) en Borgworm (twee), op 8 mei bij Genappes B (twee), van 9 mei tot 4 juni bij de Philipsdam (max acht), van 10 tot 14 mei bij Deventer O (twee), op 12 mei bij Ouden-aarde (twee), op 13 mei bij Ploegsteert Ovl (twee) en Borgworm (drie), op 15 mei op het Amstelmeer Nh en op de Strabrechtse Hei (max drie tot 25 juni), op 19 mei langs de Afsluitdijk (twee), op 25 mei bij Garrelswaer Gr en op 27 mei bij Piaam Fr. Een **Griël** *Burhinus oedicnemus* was op 18 mei korte tijd aanwezig op Texel. Op 18 juni werd een **Renvogel** *Cursorius cursor* gemeld op de Ginkelse Hei bij Ede Gld. **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* waren er in mei in de Flevo (max 19), bij Vlissegem (zeven), bij

93-94 Koningseider *Somateria spectabilis*, IJmuiden, Noordholland, april 1989 (Erwin van Lokven)

Adegem Ovl (twee) en in de Lauwersmeer (zes). Een **Grijze Strandloper** *Calidris pusilla* was van 11 tot 13 juni aanwezig langs de Oostvaardersdijk. Dit was het eerste geval voor Nederland maar wacht nog op aanvaarding door het CDNA. Een **Gestreepte Strandloper** *C. melanotos* zat op 23 mei bij Dudzele. **Breedbekstrandlopers** *Limicola falcinellus* waren er van 4 tot 8 mei bij Maaseik (twee), op 7 mei bij Zelzate Ovl, op 15 mei (één) en van 25 tot 27 mei (twee) bij het Jaap Deensgat, op 16 mei bij de Eemshaven, op 18 mei op de Westplaat Zh en op twee plaatsen langs de Grevelingen Zh en op 23 mei langs de Oostvaardersdijk. Op 6 mei werd bij Heist een **Poelsnip** *Gallinago media* ontdekt, maar niet meer teruggevonden; een ander exemplaar bevond zich van 16 tot 17 juni in de Workumerwaard. Een adult **Grote Grijze Snip** *Limnodromus scolopaceus* werd, zoals voorgaande jaren, gezien op het plasje tegenover het Jaap Deensgat. De vogel verbleef hier van 11 tot 16 mei. **IJslandse Grutto's** *Limosa limosa islandica* werden opgemerkt bij Beusichem Gld op 1 en 4 april en langs de Oostvaardersdijk op 15 april. **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* waren er van 8 tot 15 april én op 4 mei in de Eemshaven, op 22 april bij Harchies, op 4 mei bij Dinteloord Nb en op 4 en 5 mei bij Lier, op 5 mei bij Goudriaan Zh en op 5

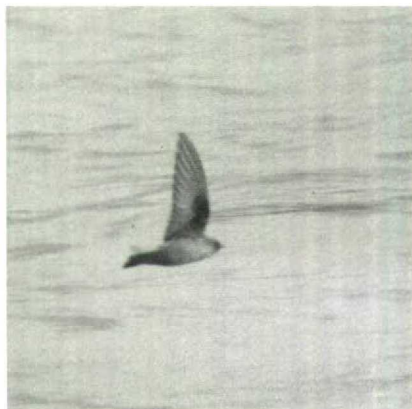
en 10 mei langs de Philipsdam, op 7 mei bij Stuivekenskerke Wvl, op 10 mei bij Blokkersdijk, op 17 en 18 mei op Texel, op 3 juni vliegend over Castricum, op 22 juni op de Strabrechtse Hei, en vanaf 24 juni bij Kallo. Bij de Oesterdam ten zuiden van Tholen bevond zich op 24 mei een **Terekrutter** *Xenus cinereus*. Bij Katwijk aan Zee Zh werd op 16 april een **Kleinste Jager** *Stercorarius longicaudus* waargenomen. Op 2 mei werd er een eerste zomer **Kleine Kokmeeuw** *Larus philadelphia* geclaimd achter de boot van Texel naar Den Helder Nh. Een **Ringsnavelmeeuw** *L. delawarensis* in eerste zomerkleed werd op 16 april gemeld bij Wilp O maar kon niet teruggevonden worden. De **Kleine Burgemeester** *L. glaucoideus* van Oostende Wvl werd nog zeer onregelmatig gezien tussen 16 april en 5 mei. Een melding van deze soort kwam op 19 april van Louvaine la Neuve B. **Grote Burgemeesters** *L. hyperboreus* waren er nog op 17 april bij IJmuiden, op 1 mei bij Oostende en op 11 mei bij Katwijk. Doortrekkende **Lachsterns** *Gelochelidon nilotica* waren er bij Zeebrugge op 6 mei, bij Breskens Z (twee) op 9 mei, op Texel op 13 en 21 mei, bij Halfweg Nh op 24 mei, bij Alphen aan den Rijn (twee) op 31 mei, bij Vlissingen Z op 14 juni en bij Bergen aan Zee Nh op 20 juni. In mei en juni werd een tiental **Reuzensterns** *Sterna caspia*

gemeld. Op 5 en 6 juni kon een adult zomerkleed **Dougalls Stern** *S. dougallii* uitvoerig bekeken en bewonderd worden bij IJmuiden. Een mogelijke **Forsters Stern** *S. forsteri* in adult zomerkleed werd op 17 juni gemeld bij de Middelplaten in het Veerse Meer Z. Moerassterns *Chlidonias* gaven dit voorjaar een goede vertoning: **Witwangsterns** *C. hybridus* in groepjes waren er op 6 en 7 mei bij Blokkersdijk (acht), van 20 tot 24 mei bij de Philipsdam (max vier), op 21 en 22 mei op de Strabrechtse Hei (drie), van 25 tot 27 mei bij Harchies (vier) en op 14 juni bij Hensies (zes); daarnaast werden nog tien exemplaren gemeld tussen 6 en 27 mei, en een late langs de Knardijk op 18 juni. De voorjaarspiek van de **Witvleugelstern** *C. leucopterus* viel met die van de vorige soort samen: groepjes bij Veurne op 5 mei (vier) en bij de Philipsdam op 22 en 23 mei (max zes) en verder nog c. 12 exemplaren tussen 5 en 23 mei. Op 30 juni vloog er één boven het Uitdammerdie Nh. Twee **Papegaaiduikers** *Fratercula arctica* doorkruisten op 15 april het Marsdiep tussen Den Helder en Texel.

BIJENETERS TOT GORZEN Een groep van 14 **Bijeneters** *Merops apiaster* vlogen op 17 mei in noordelijke richting over Huizen Nh. Solitaire exemplaren waren er bij Hoens-

broek L op 10 juni en in de AW-duinen Nh op 25 juni. Een **Scharrelaar** *Coracias garrulus* werd op 28 mei gezien bij Bourcy Lux. De enige **Hop** *Upupa epops* die gemeld werd zat op 5 mei bij Hoofdplaat Z. Een goede vondst was de **Rotszwaluw** *Ptyonoprogne rupestris* die van 19 tot 23 april bij Remouchamps Lk over de mensenhoofden scheerde. Dit was een nieuwe soort voor België en misschien wel de eerste 'twitchbare' van West-Europa. Een **Roodstuitzwaluw** *Hirundo daurica* was op 1 mei aanwezig bij 's Gravenzande Zh; bij Rhenen U werd op 7 en 8 juni een vermoedelijk exemplaar gezien. De **Grote Pieper** *Anthus richardi* die vanaf 7 februari bij Breskens zat werd op 2 mei voor het laatst gezien. **Roodkeelpiepers** *A. cervinus* werden waargenomen bij Knokke op 29 april, bij Zeebrugge Wvl op 30 april, bij Breskens op 9 en op 20 mei (twee), op Texel op 11 en 22 mei (twee), in de Eemshaven op 14 en 15 mei, bij het Jaap Deensgat op 15, 16 mei en 20 mei en op de Slikken van de Heen Nb op 15 juni. Een **Roodbuikwaterspreuw** *Cinclus cinclus* werd op 28 juni dood gevonden in het Gulpdal L. Een **Alpenheggemus** *Prunella collaris* werd op 2 mei ontdekt bij Schulte. **Roodgesterde Blauwborsten** *Luscinia s. svecica* waren er langs de Knardijk op 5 mei, op de Maasvlakte Zh op 10

95-96 Rotszwaluw *Ptyonoprogne rupestris*, Remouchamps, Luik, april 1989 (Peter Boesman)

97 Poelruiter *Tringa stagnatilis*, Philipsdam, Zeeland, mei 1989 (*Hans Gebuis*) 98 Woestijntapuit *Oenanthe deserti*, Oud-Alblas, Zuidholland, april 1989 (*René van Rossum*)

mei en bij Goudriaan op 20 mei. Een **Groenlandse Tapuit** *Oenanthe oenanthe leucorhoa* werd op 27 april gemeld nabij de Cocksdoorp op Texel. Van geheel ander kaliber was de **Woestijntapuit** *O. deserti* die van 24 tot 26 april te bewonderen was in de polder bij Oud-Alblas Zh. Dit exemplaar was de tweede voor Nederland. Van 5 tot 7 mei zat er een mannetje **Vale Lijster** *Turdus obscurus* te Roermond L. Dit was het vierde geval voor Nederland. Een **Cetti's Zanger** *Cettia cetti* die van 2 tot 13 mei in de Dordtse Biesbosch zat kon, doordat twee excursies georganiseerd werden, door tientallen mensen gehoord worden. Op 16 juni was er één aanwezig in de AW-duinen. Op 14 juni werd een **Veldrietzanger** *Acrocephalus agricola* gevangen bij Veurne Wvl. **Orpheusspotvogels** *Hippolais polyglotta* zongen, buiten het normale verspreidingsgebied, bij Roisin Hg op 13 juni en bij Beloeil Hg op 25 juni. Op de Maasvlakte werd er op 21 mei één gevangen. De **Provençaalse Grasmus** *Sylvia undata* die zich op 1 mei in de 'Zwinbosjes' bij Knokke Wvl bevond was alweer de derde voor België. Bij Epen L werden tussen 28 en 31 mei één tot twee **Bergfluiters** *Phylloscopus bonelli* geobserveerd. Er zat van 24 tot 30 mei een Siberische Tjiftjaf *P. collybita tristis* te zingen bij

100 Provençaalse Grasmus *Sylvia undata*, Knokke, Westvlaanderen, mei 1989 (Peter Boesman)

De Cocksdoorp op Texel. **Kleine Vliegenvangers** *Ficedula parva* werden gezien op 14 mei bij Woerden, op 19 mei bij Veenendaal U, op 22 mei in de Dordtse Biesbosch, op 23 mei op Schiermonnikoog Fr, op 26 mei bij Lier en op 10 juni bij Enschede O. Een vermoedelijke **Chinese Babax** *Babax*

99 Alpenheggemus *Prunella collaris*, Schuilen, Antwerpen, mei 1989 (Ward Ver-cruysse)

101 Dwerggors *Emberiza pusilla*, Heist, Westvlaanderen, april 1989 (Patrick Beirens)

102 Cetti's Zanger *Cettia cetti*, Dordtse Biesbosch, Zuidholland, mei 1989 (Hans Gebuis)

103 IJsgors *Calcarius lapponicus*, Putten bij Camperduin, Noordholland, juni 1989 (Hans Roersma)

lanceolatus bij Wageningen Gld op 10 en 11 mei werd korte tijd voor een **Rosse Spotlijster** *Toxostoma rufum* gehouden. Een **Buidelmees** *Remiz pendulinus* die op 30 april bij Schulte werd gecontroleerd bleek het vorig najaar als eerstejaars geringd te zijn bij Lier. **Roodkopklauwieren** *Lanius senator* waren er op 1 mei bij Blokkersdijk, op 10 mei bij Goudriaan, op 14 juni in het NP De Hoge Veluwe Gld en op 18 juni op Vlieland Fr. Een mogelijke **Pallas' Roodmus** *Carpodacus roseus* werd kort gezien bij Groningen. Van 18 mei tot in juni konden op enkele plaatsen in de Flevopolder weer **Roodmussen** *C. erythrinus* waargenomen worden. Waarnemingen elders betreffen die van Texel op 21 en 27 mei, Den Helder

op 6 juni, Castricum op 11 juni en Ameland en Dordtse Biesbosch op 12 juni. Op 10 juni werd een **Witkeelgors** *Zonotrichia albicollis* gefotografeerd op Griend Fr. De waarneming van een eerstezomer **Lazuligors** *Passerina amoena* tussen Domburg Z en Oostkapelle Z is al even intrigerend. Een late **IJsgors** *Calcarius lapponicus* was op 4 juni aanwezig in de Putten bij Camperduin. Een **Witkopgors** *Emberiza leucocephalos* zat op 20 april bij Oud Appelscha Fr. Op de Eemshaven werd op 25 mei een mannetje **Bosgors** *E. rustica* gemeld. Verrassend en bijzonder leerzaam was het zingend en baltend mannetje **Dwerggors** *E. pusilla* dat op 30 april in de haag van Heist zat.

Eugène van der Burg, Vlietstroom 147, 2401 VD Alphen a/d Rijn, Nederland
 Ruud M van Dongen, Leeuwerikstraat 5bis, 3514 CP Utrecht, Nederland
 Gerald Driessens, Bosstraat 44, 2500 Lier, België
 Peter W W de Rouw, Warande 23, 3705 ZB Zeist, Nederland

NIEUW !

DUTCH BIRDING SERVICE

KIJK EN VERGELIJK !

DUTCH BIRDING in samenwerking met DANUBIA BELGIUM

ZEISS WEST 30 JAAR GARANTIE	NLG
10 x 40 BGAT (rubber) + speciale tas	1725
7 x 42 BGAT (rubber)	1595
8 x 56 BGAT (rubber)	1975
15 x 60 BGAT (rubber) compleet	2995
10 x 25 B + speciale tas	785
8 x 20 B	725

OPTOLYTH 30 JAAR GARANTIE	
Alpin 10 x 40 (rubber) + speciaal etui	755
Alpin 10 x 50 (rubber) + etui	825
Alpin 12 x 50 (rubber) + etui	895
Alpin 8 x 40 (rubber) + speciale tas	745
Touring 10 x 40 BGA (rubber) + speciale tas	1345
Touring 7 x 42 BGA (rubber) + speciale tas	1325
Royal 9 x 63 (rubber)	1495
Telescoop TBS 80 (groen rubber) + 20 x WA lens	1575
Telescoop TBS 80 (groen rubber) + 30 x lens	1545
40 x lens voor TBS 80	175

KOWA 3 JAAR GARANTIE	
TSN-1 (45) + 20-60 x zoomlens	1415
TSN-1 (45) + 20 x WA lens	1280
TSN-2 (rechts) + 20-60 x zoomlens	1365
TSN-2 (rechts) + 20 x WA lens	1225
TSN-3 (45) + 20-60 x zoomlens	2280

OPTICRON	
10 x 40 ZWCF (rubber) WA	285
10 x 50 ZWCF (rubber) WA	295
Telescoop (45 , 60 mm) + 20-60 x zoomlens (als Vixen)	895

JAPANESE / RUSSISCHE VERREKIJERS	
8 x 30 Tento USSR + etui	110
20 x 70 ZCF + etui	625
7-15 x 35 ZCF zoom + kompas	335
8 x 21 mini (rubber) + kompas	315

STATIEVEN	
Slik SL 67	425
Slik M 88	350
Autoraamstatief	115

Prijzen incl. BTW en porto

Wijzigingen voorbehouden

Bovenstaande artikelen kunnen besteld worden door het vereiste bedrag over te maken op giro 4148343 tnv Dutch Birding Association, Nederland, in Amsterdam, onder duidelijke vermelding van het/de gewenste artikel(en). De bestelling wordt binnen drie weken goed verpakt per post thuisbezorgd.

Ornithological Society of the Middle East

OSME

- promotes the study and conservation of birds throughout the Middle East
- publishes *Sandgrouse* and two *Bulletins* annually
- maintains a conservation fund to support small-scale projects by members
- keeps a register of important bird sites in the Middle East
- publishes the Turkey Bird Report
 - has run a major expedition to North Yemen

To join (UK fee £7 a year),
write to Membership Secretary,
OSME c/o The Lodge, Sandy,
Bedfordshire, England, SG19 2DL

Subscribers to *Dutch Birding* can claim 25% off a *British Birds* subscription.

The monthly journal for every birdwatcher **British Birds**

... full of variety ...
well illustrated ...
always readable ...

Why not
give 'BB'
a try?

Ask for a free sample copy from
Mrs. Erika Sharrock, Fountains,
Park Lane, Blunham, Bedford

Limicola

das Magazin
für begeisterte
Vogelbeobachter

erscheint zweimonatlich mit ausführlichen Arbeiten über die Bestimmung schwieriger Arten • Mitteilungen über Ökologie, Verhalten und Verbreitung • aktuellen Beobachtungen in Mitteleuropa • interessanten Reiseziele für Vogelbeobachter • Rätselvogel • Literaturbesprechungen • Veranstaltungen... und vielen Schwarzweiß- sowie Farbfotos.

Jahresabonnement im Inland DM 51,-,
im Ausland DM 52,50 (incl. Versand).

Zu beziehen über:
Limicola, C. Weber, Thieplatz 6 A,
D-3410 Northeim.

Seit August 1987. Noch sind alle Hefte lieferbar.

architectura + natura international booksellers

Leliegracht 44 - 1015 DH Amsterdam-C
Telefoon 020-23 61 86 - Holland

Binnenkort verschijnt:

'The Birds of South America'
Deel 1

'The oscine passerines'
R.S. Ridgely en G. Tudor

CA f 175,-

Later verschijnen nog twee delen (non-passerines:
'Landbirds' en 'waterbirds')

The Birds of Egypt
S.M. Goodman en
P.L. Meininger

f 296,30

Ospreys A NATURAL HISTORY
A.F. Poole

f 84,90

Jaarlijks onderbreken duizenden vogels hun trek om in het voedselrijke waddengebied hun veren te verwisselen. Rustverstoring in die 'kleedkamer' betekent verstoring in het ruiproces. Hierdoor verliest de vogel z'n weerstand en wordt een gewillig slachtoffer van kou en infecties.

De Waddenvereniging doet alles om rustverstoring tijdens die kwetsbare perioden te voorkomen en houdt daarom het waddengebied nauwlettend in het oog. Wij signaleren elke verandering, zoeken de oorzaken en komen in actie wanneer dat nodig is.

Met uw hulp kunnen we ons werk voortzetten. En krijgen miljoenen planten en dieren de kans om te overleven.

Mijn bijdrage aan die kleedkamer is tenminste f 27,50.*

Noteer mij als lid van de Vereniging tot Behoud van de Waddenzee.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode/plaats: _____

Giro/bank: _____

*Voor studenten en 65+ bedraagt het lidmaatschap f 17,50

Landelijke Vereniging
tot Behoud van de Waddenzee.
Het Waddenhuis,
Antwoordnummer 90,
8800 XT Harlingen.

DOE OOK WAT VOOR HET WAD!

Advertentieruimte aangeboden door *Dutch Birding*

DIE VOGELWELT

Ornithological Scientific Journal

Papers on population ecology, dispersion, biology of reproduction and feeding, faunistics, distribution, ringing and other items of field ornithology, bird preservation; also observation reports, ecological news, bookreviews, photos.

Highly qualified and recognized experts in their field make up our editorial board. German language articles summarized in English.

Indispensable for serious researchers and ecologists.

Six issues p.a. Subscr. DM 45,- plus postage. Students entitled to 20% rebate on proof of college enrolment.

Enquiries to:

Duncker & Humblot, Publishers
Post Box 410329, D-1000 Berlin 41

WESTERN BIRDS

**A quarterly journal of field ornithology
for active birders and
professional ornithologists**

- Bird identification articles written by experts and rigorously reviewed by editorial board
- Generously illustrated by leading amateur and professional artists and photographers
- Articles and photographs documenting rarities and range extensions
- Studies of bird distribution, abundance, behavior, migration and ecology

WESTERN BIRDS also announces:

- WFO sponsored *pelagic trips*
- Annual conventions including field trips and bird identification presentations

To become a WFO member and receive WESTERN BIRDS send \$14.00 (\$17.00 outside U.S.) annual dues payable to Western Field Ornithologists-D, c/o Howard Cogswell, 1548 East Ave., Hayward, CA 94541, U.S.A.

BIRDQUEST

**MARK BEAMAN
STEVE MADGE
NIGEL REDMAN
IAIN ROBERTSON**

'First in the Field'

BIRDWATCHING HOLIDAYS 1990

ANTARCTICA, SOUTH GEORGIA & THE FALKLANDS ● ARGENTINA ● BORNEO
& THE MALAY PENINSULA ● BRAZIL ● CAMEROON ● COSTA RICA ● EGYPT
● ETHIOPIA ● THE GALAPAGOS ● HONG KONG & TAIWAN ● HUNGARY ●
INDONESIA ● ISRAEL ● KENYA ● MEXICO ● MOROCCO ● MOROCCO WITH A
DIFFERENCE ● NEPAL ● NEW ZEALAND ● NORTHERN INDIA ● PERU ● THE
PHILIPPINES ● POLAND ● RWANDA & ZAIRE ● THE SEYCHELLES, MAURITIUS
& REUNION ● SIBERIA ● TANZANIA ● THAILAND ● TURKESTAN & THE
CAUCASUS ● TURKEY ● VENEZUELA ● ZIMBABWE & THE OKAVANGO ●

For our brochure please contact: **BIRDQUEST Ltd.,
Two Jays, Kemple End, Birdy Brow, Stonyhurst,
Lancashire BB6 9QY, England, U.K. Tel: 25486 317.**

in focus

**THE BINOCULAR AND TELESCOPE
SPECIALISTS**

**204 HIGH STREET
Barnet, Herts.
England EN5 5SZ
01-449-1445
01-441-7748**

ZEISS WEST
Dialyt 7 x 42 BGAT 395.00
Dialyt 10 x 42 BGAT 405.00
All other WEST ZEISS from stock

LEITZ
Trinovid 7 x 42 BA 425.00
Trinovid 8 x 40 BA 425.00
Trinovid 10 x 40 BA 425.00
Trinovid 10 x 40 BAN 435.00
All other TRINOVIDS from stock

CARL ZEISS JENA
Deltrintem 8 x 30 48.00
Notarem 8 x 32 B 100.00
Notarem 10 x 40 B 130.00

BUSHNELL
Spacemaster 20 x - 60 x 60 180.00
Spacemaster 22 x WA x 60 155.00

KOWA
TSN-1 205.00
TSN-2 195.00
TSN-3 385.00
TSN-4 370.00
20 x WA 60.00
25 x 40.00
40 x 40.00

NIKON
Fieldscope and 20 x 60 425.00

HOW TO ORDER

By mail. List the items you require and send sterling money order or credit card number. Please add £10.00 to help with post and packing.
By phone. Just quote your credit card number and we will post goods direct. All goods on 14 days approval.

WE ALSO STOCK
Slik tripods, Manfrotto tripods, Optolyth bins and scopes, Questar, Bresser, Mirador, Swift, Habicht, and more! Phone for info.

PLEASE NOTE ALL PRICES EXCLUDE U.K. V.A.T.

dutch birding

editorial address

Dutch Birding, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam, Netherlands

editors

Arnoud van den Berg, Tom van der Have, André van Loon, Dirk Moerbeek, Gerald Oreeel (editorial secretary 020-730710), Frank Rozendaal, Hans Schekkerman

photographic editor

René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel, Netherlands (010-4508879)

production

André van Loon (co-ordination 020-869608), René van Rossum (lay-out), Arnold Veen (distribution)

advertising

Enno Ebels (030-961335/919453), Jaap Eerdman

subscriptions

NLG 35 (Netherlands) or BEF 650 (Belgium and Luxembourg) annually; NLG 45 (remaining countries inside Europe) and NLG 50 (countries outside Europe). Giro account (Netherlands 41 48 343; giro account (Belgium) 000 1592468 19; bank account 54 93 32 065 of Algemene Bank Nederland (Amsterdam). Accounts are in name of Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam, Netherlands.

**For subscriptions, information, changes of address and complaints, please write to:
Dutch Birding Association, Postbus 5611, 1007 AP Amsterdam, Netherlands.**

Dutch Birding is the quarterly journal of the Dutch Birding Association. It publishes articles and notes on morphology, distribution, movements and behaviour of birds in the Netherlands and Belgium and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region. The DBA shares responsibility for the Dutch rarities committee.

© 1989 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2828.

dutch birding

jaargang 11 nummer 3 september 1989 volume 11 number 3 September 1989

artikelen

- 105 Perzische Roodborst te Maasland in november 1986 *Paul de Heer*
- 107 Bonte Tapuit op Schiermonnikoog in mei 1988 *Tom M van der Have*
- 111 Woestijngrasmus in AW-duinen te Zandvoort in oktober en november 1988 *Ferdie G S M Hieselaar*

notes on asian-pacific birds

- 114 Long-billed Plover on Bali in November 1973 *Piet Meeth & Kathy Meeth*

mystery photographs

- 116 Mystery photograph 32: Olivaceous Warblers *Arnoud B van den Berg*

mededelingen

- 118 Fluitzwaan in Lauwersmeer in november 1986 *Frank Dorël & Gerard W J van Gool*
- 119 Slender-billed Curlews in Morocco in February 1979 *Peter J Ewins*
- 121 Spotted Sandpiper in Turkey in August 1988 *Sybrand de Bruin*
- 122 Audouin's Gulls in Senegal in January 1989 *Ed J Mackrill*
- 123 Juvenile Arctic Tern with aberrantly coloured bare parts and abnormally patterned primaries *Klaus Malling Olsen & Rolf Danielsen*
- 123 Kleine Spotvogel te Bloemendaal in september 1988 *Arnoud B van den Berg*

brieven

- 126 Head pattern of Brown Noddy *Klaus Malling Olsen*

varia

- 128 Bald Ibis *Arnoud B van den Berg*

recensies

- 131 *Checklist of the birds of Israel, with Sinai, an annotated checklist* door H Hovel *Dick F Meijer*
- 132 *Les oiseaux du massif de Fontainebleau et des environs* door J-P Sibley *André J van Loon*

dba-nieuws

- 132 25% korting op British Birds
- 132 Dutch Birding-vogelijnn: 06-nummer

aankondigingen

- 133 Foreign Birdwatching Reports and Information Service
- 133 ICBP/FFPS Conservation Expedition Competition
- 133 ICBP Monograph Series
- 134 Spring Migration Conference at Elat in March 1990

verzoeken

- 134 The birds of Cyprus

recent wp reports

- 134 Recent wp reports: April, May and June 1989 *Erik Hirschfeld & Gerald J Oree*

recente meldingen

- 137 Recente meldingen: april, mei en juni 1989 *Eugène van der Burg, Ruud M van Dongen, Gerald Driessens & Peter W W de Rouw*